

Паляўнічыя вяртаюць у моду беларускага ганчака.

СТАР 3

Ці абароняць экалогію нашых двароў эканароўкі?

СТАР 7

Шматпавярхоўкі хутка могуць пазбавіцца смеццераводаў.

СТАР 8

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ШТО ЗАЛЕЖЫЦЬ АД МАТЫЛЬКА

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір КАРАЧЭЎСКИ, першы намеснік міністра культуры:
«Міністэрства культуры павінна ствараць умовы для развіцця дзяржаўна-прыватнага партнёрства пры рэалізацыі аднаведных праектаў: не перааказваць, не дыктаваць, а наладжваць, не дыктаваць, а наладжваць. Напрыклад, летась было прыцягнута каля Br12 млрд назабоджэтых сродкаў. Сёння ў краіне каля дзесяці буйных тэатральных праектаў рэалізуюць дзякуючы супрацоўніцтву са спонсарамі. У іх ліку міжнародны фестываль «Панарама», міжнародны каледж оперы форум, міжнароднае свята-фестываль «Лялькі над Нёманам».

...Паляўнічы, які перанёс на машыне часу ў мінулае, выпадкова задавіў там аднаго матылька. Калі ён вярнуўся ў свой час, то ўбачыў свет, які змяніўся да горшага... І, напэўна, сапраўды нават адна маленькая істота можа падтрымліваць баланс у свеце, трымаць яго, каб не загінуў?.. Адно з апажанданых Рэя Брэдбэры нагадаў славуты музыкант і грамадскі дзеяч з Азербайджана Палад Бюль-Бюль Аглы на адкрыцці VIII Форуму творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў — удзельніц Снд. «Насамрэч ад тых ці іншых дзеянняў, якія здзяйсняюцца тут і цяпер, залежыць тое, якім будзе наша заўтра, і ці будзе яно наогул», — акцэнтаваў ён. Нездарма: на прасторы Снд — год экалогіі. І гэтая тэма стала бадай галоўнай, якую палічылі патрэбным абмеркаваць дзеячы культуры і навукі.

І нека зусім сімвалічна яна прагучала на форуме, які праходзіць менавіта ў сталіцы Беларусі, для якой экалагічныя праблемы з шэрагу тэарэтычных абмеркаванняў даўно сталі практычнымі: апошнія 25 гадоў мы пераадоўваем наступствы вялікай тэхнагеннай катастрофы, якая здарылася ў Чарнобылі. Напамін пра гэта прагучаў з вуснаў дзяржаўных асоб нашай краіны: першага намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь **Аляксандра РАДЗЬКОВА** (ён зачытаў віншаванні удзельнікам форуму ад Кіраўніка дзяржавы) і **Анатоля РУБІНАВА**, старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, які падкрэсліў, што гэты форум праводзіцца ў нашай краіне ў рамках старшынства Рэспублікі Беларусь у Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

Так супала, што экалагічныя праблемы інтэлігенцыі Снд абмяркоўвала на фоне прыроднага катаклізму на расійскім Далёкім Усходзе, дзе з-за паводкі пацярпела шмат людзей. Беларусь адгукнулася на гэтую бяду — аказала харчовую дапамогу. Навучыць разумець прыроду, каб жыць з ёй у ладзе, так, каб яна не несла пагрозы чалавеку, — адна з задач навукоўцаў, людзей адукаваных, творчых, якія павінны стаць носьбітамі экалагічнай свядомасці. Сведомасць — тут сапраўды ключавы момант, на якім хочацца спыніцца, тым больш, што ў выступленні Анатоля Рубінава прагучала:

— Найбольш прагрэсіўныя вучоныя, грамадскія дзеячы ўжо даўно настойліва праводзяць думку аб тым, што ўстойлівае развіццё ўсёй сусветнай супольнасці немагчыма без гарманічнага развіцця прыроды, чалавека і грамадства. Адзін з тых,

хто вылучыў і потым пераканаўча абгрунтаваў гэтую думку, — вялікі рускі вучоны Вярдніцкі (сёлета 150 гадоў з яго дня нараджэння). У навуковым падыходзе, які ўвёў у развіццё, закладзены вялікі сэнс: толькі цывілізаваанае ўзаемадзеянне сацыюму з біясферай, прыродным асяродкам бытвання чалавека забяспечваецца гарманічнае і ўстойлівае развіццё ў сучасным свеце...

Залатыя словы!.. Акадэмік Уладзімір Вярдніцкі, які ўвёў у зварот тэрмін «наасфера» (сфера розуму), адводзіў у ёй галоўную ролю менавіта чалавеку, які павінен гарманічна ўзаемадзейнічаць з прыродай. Не дзіўна, што менавіта гэты чалавек задумаўся пра магчымы наступствы дзейнасці чалавека: у кола яго навуковых інтарэсаў уваходзілі даследаванні ўрану па атрыманні ядзернай энергіі...

Дзеля чаго тады чалавек надзелены розумам, калі з-за часовых выгод можа паставіць пад сумнеў існаванне таго багацця, якое яму дадзена лёсам, жыццём, сусветам? І дзе яшчэ, калі не ў нас, у Беларусі, пра гэта думаць? «Прырода — наша багацце», — кажам мы з гонарам і пералічваем: унікальныя паркі Белаўжская пушча, Браслаўскія азёры, Прыпяцкі, Наранскі. У краіне 99 заказнікаў рэспубліканскага значэння, і больш за 400 — мясцовага. Усе яны маюць значэнне для рэгіянальнага і сусветнага клімату. Але выключнасьць беларускай экалагічнай сітуацыі разумелі ўсе госці: кожны выступаючы так ці інакш звяртаўся да самай галоўнай беларускай экалагічнай тэмы.

Яе закрываў і рэктар Маскоўскага ўніверсітэта, віцэ-прэзідэнт Расійскай Акадэміі навук **Віктар САДОУНЧЫК**. — ...Калі адбылася чарнобыльская трагедыя, я на наступ-

ны дзень на «Жыгулях» 11-й мадэлі ехаў у напрамку Чарнобыля. Я за рулём, сям'я, двое дзяцей. Тады не ведала, што будзе, адбылося і чаму. Але я па дзеях адчуў, што нешта не тое: якое было іх самаадчуванне, як святліла сонца... Недзе ў раёне Беларусі я збочыў, вырашыў вярнуцца ў Маскву. У лабараторыі Маскоўскага ўніверсітэта звярнуўся да прыбораў: «фані-

ла» моцна. Тады я пачаў думаць: а як жа гэта абдыццела людзям, якія жылі там?.. У Беларусі, у Расіі (Бранскай вобласці), адбылося і ў Яснай Палыне — адна з кропак, дзе асела амаль максімальная доза радыяцыі. Як жа людзям? Гэта каласальная задача для ўсяго чалавецтва. Вось мы спрачаемся, ваяем, нейкія прыярытэты адстойваем, а ёсць пагрозы, якімі трэба займацца

разам... Экалогія — тое агульнае, што ў інтарэсах абсалютна ўсіх. І калі ідзе вырубка лясоў Амазонкі ці Расіі — то гэта пагроза экасістэме свету. Часта экалогія разумецца спрощана — на ўзроўні прыбірання смецця. Але гэта глабальны працэс. Гэта сусветны акіян, і трапічныя лясы, і мікраклімат, і мікраскапічныя часцічкі, якія ствараюць нам жыццё...

Віктар Садоўнічы падкрэсліў неабходнасць супрацоўніцтва вучоных Снд, каб яны ставілі агульныя задачы: навука не павінна мець межаў. У навукоўцаў шмат праблем абсалютна агульных. Экалогія — адна з такіх тэм. Таму рэктар МДУ прапанаваў у рамках форуму стварыць навуковы клуб, дзе б былі людзі адказныя, мыслары, якія б вялі даследаванні і рабілі даклады па нейкай праблематыцы — як, напрыклад, дэмаграфія ці экалогія, ядзерныя пагрозы. І адна з секцыяў у гэтым клубе была аб дзедазена моладзі, таму што ў яе руках будучыня.

Тое, што важна для нас, — важна і для ўсёго свету, адзначыў **Міхаіл Шыдкюк**, які быў адным з ініцыятараў правядзення яшчэ першага форуму і стварэння Міжнароднага

фунду гуманітарнага супрацоўніцтва. — Экалогія сёння — гэта палітыка, і палітыка вельмі сур'ёзная, якая рэалізуецца ў шэрагу краін. Дагатава пагледзець, што адбываецца ў Аўстрыі, Германіі, дзе пад ціскам «зеляных» зварочваюцца праграмы, звязаныя з атамнай энергетыкай. Экалогія — гэта індустрыя перапрацоўкі смецця, якая стала

каньём распаўсюджваць у розных краінах і сэрцаў людзей пазітыўную мадэль паводзін. Толькі так мы зможам наблізіцца да аздаравлення свядомасці і тым самым паспрыяем ачышчэнню наасферы — агульнага асяродка існавання такіх розных і, разам з тым, такіх падобных народаў.

Ларыса ЦІМОШЫК. Фотаздымкі БЕЛТА.

Расклад на заўтра

САЦЫЯЛЬНЫЯ РЫЗЫКІ РЭФАРМАВАННЯ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ

Павышэнне канкурэнтаздольнасці вышэйшых навучальных устаноў, сацыяльныя рызыкі, якія цягне рэфармаванне вышэйшай школы, новыя кваліфікацыйныя патрабаванні да ўзроўню прафесіяналізму выкладчыкаў, перабудова вучэбнага працэсу, змяненні вучэбных нагурузак, сацыяльнае становішча выкладчыкаў і студэнтаў — усё гэта стала прадметам абмеркавання ўдзельнікаў XXVI з'езда Еўразійскай асацыяцыі прафсаюзных арганізацый універсітэтаў, які прайшоў у Гродне. Удзел у з'ездзе ўзялі прадстаўнікі 40 універсітэтаў Расіі, Беларусі, Украіны, Арменіі, Кыргызстана, Казахстана і Прыднястроўскай Малдаўскай Рэспублікі. А напярэдадні ў Мінску адбылася сустрэча дэлегатаў з'езду з кіраўніцтвам Міністэрства адукацыі нашай краіны і Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі.

Давайце параўнаем...
— Самымі складанымі для ўсіх нашых краін былі 1990-я гады, калі існавала рэальная пагроза разбурэння ўсёй сістэмы адукацыі на постсавецкай прасторы. Апошнім часам вышэйшая школа імкліва развіваецца, аднак мы вымушаны рэагаваць ужо на новыя выклікі, звязаныя з сацыяльнымі наступствамі працэсу рэфармавання вышэйшай школы, — падкрэсліў у гутарцы з журналістам «Звязды» прэзідэнт Еўразійскай асацыяцыі прафсаюзных арганізацый універсітэтаў, прарэктар Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта **Ігар КАТЛАБОУСКИ**. — У цэнтры нашай увагі паранейшаму патрэбы супрацоўнікаў і студэнтаў ВНУ.

На палігоне «Гожскі» працягваецца вучэнне «Захад-2013». У ходзе вучэння адпрацоўваюцца пытанні правядзення рэжымных мерапрыемстваў і спецыяльных дзеянняў на прыгранічнай тэрыторыі, падтрымання рэжыму надзвычайнага становішча ў прыгранічным раёне, ажыццяўлення пошуку, блакавання выяўленых дыверсійна-разведвальных груп і незаконных узброеных фарміраванняў у раёнах адказнасці, выдзяленне баявых дзеянняў па іх знішчэнні.

Фота БЕЛТА.

КОРАТКА

Па маршруце Мінск—Жлобін—Мінск з 29 верасня будзе кожны дзень курсіраваць цягнік рэгіянальных ліній бізнес-класа № 815/816.
Больш як 1 млрд чалавек маюць тую ці іншую форму інваліднасці, 80 працэнтаў з іх — людзі працаздольнага ўзросту. Амаль 80 працэнтаў жывуць у краінах, якія сталі на шлях развіцця.
Прадаж білету на чэмпіянат свету па хакеі 2014 года пачнецца 30 верасня.
Ветэраны Магілёўскай вобласці звярнуліся з хадаініцтвам аб прысваенні Магілёву звання «горад-герой». Хадаініцтва накіравана ў Магілёўскі аблвыканкам.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ПОЛЬШЧА МОЖА ДАПАМАГЧЫ УКРАІНЕ З ГАЗАМ?

Польскія нафтагазавыя канцэрн PGNiG, які шукае новыя рынкі збыту ў сувязі з планами лібералізацыі польскага рынку газу, гатовы пастаўляць на Украіну да 1,7 мільярда кубаметраў блакітнага паліва ў год на суму каля 700 мільянаў долараў. Аператар польскіх газаводоваў Gaz-System да канца 2013 гэтага года павінен аб'явіць конкурс на доступ да газаводовага вузла ў Германавічах на мяжы з Украінай, праз які магчымы экспорт ва Украіну. Атрымаць доступ да гэтых магунтасцаў зараз імкнецца PGNiG. Нагадаем, Украіна ўжо некалькі гадоў спрабуе перагледзець газавыя дамовы з «Газпрамам», лічычы цэны на паліва звышвышнімі, і шукае дадатковыя спосабы дастаўкі газу з ЕС. Украіна з лістапада 2012 года пачала імпартаваць прыроднага газу з Германіі праз тэрыторыю Польшчы. З красавіка 2013-га пачаліся пастаўкі блакітнага паліва праз Венгрыю. Вядуцца перамовы па арганізацыі паставак праз Славакію і Румынію.

НА БЕДНЫЯ КРАІНЫ ПРЫПАДАЕ 99% УСІХ ВЫПАДКАЎ СМЕРЦІ ЖАНЧЫН ПАДЧАС ЦЯЖАРНАСЦІ І РОДАЎ

На краіны, якія развіваюцца, прыходзіць 99% усіх выпадкаў смерці жанчын падчас родаў і цяжарнасці. Генеральны сакратар ААН Пан Гі Мун заклікаў сусветных лідараў выправіць гэтую сацыяльную несправядлівасць, паведамляе Цэнтр навін ААН. У штаб-кватэры арганізацыі ў Нью-Ёрку дзяржавы — члены ААН абмеркавалі ход выканання пятай Мэты развіцця тысячгадовага, якая тычыцца абароны мацярынства. «Адзін з абуральных прыкладаў разрыву паміж багатымі і беднымі — гэта паказчыкі мацярынскай смертнасці», — сказаў Пан Гі Мун. Паспех багатых краін сведчыць аб тым, што прадухіленне смертнасці і захаванне сродку жанчын падчас цяжарнасці і родаў магчыма. Але для гэтага неабходна прыцягнуць больш рэсурсаў. Генеральны сакратар ААН заявіў, што павелічэнне інвестыцый у сферу абароны здароўя жанчыны дапаможа выратаваць сотні тысяч жыццяў у год.

У БРЫТАНІІ ЎСПЫХНУЛА СПРЭЧКА ПРА ЗВЫЧКІ МУЖЧЫН

У Вялікабрытаніі ўспыхнула грамадская дыскусія пра тое, ці можна мужчынам ездзіць у грамадскім транспарце з шырока расставленымі нагамі. Маштаб праблемы такі, што ў яго абмеркаванні паспяла паўдзельнічаць былы міністр унутраных спраў Джэй Сміт. Асноўнай жа істотнаю народнага гневу стаў шатландскі акцёр Рычард Маддан. Падстава да шырокай палемікі ўзнікла пасля таго, як у тэматчным блогу на сэрвісе Tumblr з'явілася фатаграфія, на якой «зорка» серыяла «Гульня прастолаў» зняты падчас паездкі ў лонданскім метро ў характэрнай позе.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

СОЧЫ ПАЧАЛІ ЭВАКУІРАВАЦЬ З-ЗА ПАВОДКІ

Жыхароў Сочы папярэдзілі пра пазроў паводкі, у асобных раёнах. МНС пачало эвакуацыю людзей. Учора ў горадзе раўні сірныя экстранныя апажанджэння, жыхароў па гучнай сувязі папярэдзілі аб пагрозе выхадзі з берагоў ракі Сочы. У гарадской службе выратавання паведамілі, што «зафіксаваны

Уздым узроўню вады да небеспечных адзнак... Пажарныя машыны адпрацоўваюць ваду з цэнтральных вуліц. У Адлерскім раёне Сочы ратавальнікі пачалі эвакуацыю жыхароў пасёлка Кепша. Таксама паведамілі, што вада пачала падтапляць пасёлкі Лазарэўскага раёна. Падтоплены ўчастак аўтастрады А-147 «Джубга — Сочы» на ўчастку Адлер — Вясёлае. Рух аўтатранспарту на гэтым участку спынены. Рэжым надзвычайнай сітуацыі з-за магчымай паводкі, тым не менш, не ўводзіцца.

Падрыхтоўка чэмпіянату свету па хакеі-2014 выхадзіць на фінішную прамую. Па словах кіраўніка хакейнай федэрацыі Беларусі **Югена ВОРСІНА**, пытанне аб пераносе ці адмене планетарнага форуму даўно знята. Тым не менш спартыўнае мерапрыемства будзе застрахована на суму 60 млн еўра. «Звычайна падобныя падзеі страхуюцца буйнымі еўрапейскімі кампаніямі, патлумачыў **Юген Ворсін**. — Але Прэзідэнт краіны выступіў з прапановай, каб гэта зрабіла нацыянальная кампанія. І нам дазволілі». Таксама будзе дзейнічаць страхаванне грамадзянскай адказнасці з разлікам 50 тыс. еўра на чалавека.

ЗАМЕСТ ВІЗЫ — КВІТОК НА ХАКЕЙНЫ МАТЧ!

20 еўра ў дзень». Спартсменаму і членаў нацыянальнага каманднага асяродка ў гасцінцы «Рэнесанс», «Мінск», «Вікторыя-1» і «Вікторыя-2». Для прадстаўнікоў СМІ будзе працаваць ателье «Беларусь», а таксама гасцінцы «Свіслач» і «Славянская».

Дарэчы, цэны на гасцінны нумары павышаць не збіраюцца! А ўсе ўладальнікі квіткаў на хакейны матчы атрымаюць прызны «Балельшчык», па якім змогуць бясплатна карыстацца грамадскім транспартам падчас чэмпіянату.

што ў Беларусі няма сертыфікаванай допінг-лабараторыі. Але і гэтую праблему вырашылі: допінг-пробы спартсменаў будучы тэрмінова адпраўляюцца для экспертызы ў Маскву.

Распаўсюджванне квіткаў на матчы чэмпіянату афіцыйна распачнецца 30 верасня: абанементаў можна будзе абанементаваць з 16 кастрычніка, квіткаў на асобныя матчы — з 1 снежня. Кошт абанементаў будзе вар'іравацца ад 100 да 300 еўра, адзінкавыя квіткаў — ад 6 да 400 еўра. Дарэчы, арыянальныя квіткаў, яго электронная версія ці сертыфікат на абанементаў замяніць гасцям чэмпіянату візу. На ўездзе ў краіну памежнікам трэба будзе толькі пацвердзіць нумар квітка ў спецыяльнай базе. Па такім жа прынцыпе будзе арганізаваны і выезд. Такім чынам, адпраўляючыся ў Беларусь, хакейным балельшчыкам дастаткова будзе ўзяць з сабой папарт і квіток на матч.

Станоўчую ацэнку Міжнароднай федэрацыі хакея атрымала гатоўнасць «Мінск-Арэн».

«Усе хакеісты адзначаюць высокую якасць нашага лёду, — падкрэсліў **Я. Ворсін**. — А якія тут раздзялялі! Некаторыя дасягаюць 176 кв. м пры норме ў 80 кв. м. Тут і масажныя кабінеты, і пункты застыравання канькоў... Словам, ёсць усё неабходнае». Другую ляядовую пляцоўку — «Чыжоўка-Арэн» — плануецца здаць 7 лістапада. На аб'екце ўжо вядуцца ўнутраныя работы — усталяваюцца сядзёнкі для глядачоў, падключаюцца халадзільныя абсталяванні і г.д. «На выхадзе» ўмяшчальнасць арэны скла-дзе амаль што 10 тыс. чалавек.

Па словах кіраўніка Беларускай федэрацыі хакея, былі прэтэнзіі з боку Сусветнага антыдапінгавага агенцтва. Справа ў тым, між іншым, унікальнасць мінскага чэмпіянату ў тым, што ўсе падзеі першынятва прайдуць у межах адной краіны і нават аднаго горада (апошняя першынятва па хакеі праходзіла ў Фінляндыі і Швецыі — **Аўт**). Так што павышаны камфорт і насычаная атмасфера наведвальнікам спабрыняюць забяспечаны.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ.

ISSN 1990-763X

САЦЫЯЛЬНЫЯ РЫЗЫКІ РЭФАРМАННЯ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ

(Заканчэнне)

Пачатак на 1-й стар.
З гэтай мэтай мы праводзім маніторынг заканадаўства розных краін у сферы адукацыі, аналізуем сістэмы аплатаў працы выкладчыкаў і супрацоўнікаў, спосабы рашэння тых ці іншых сацыяльных пытанняў, вывучаем эфектыўнасць калектывных дагавораў. Лічу, што ёсць шмат рэчаў, якія можна было б пазычыць у нашых калегаў. Напрыклад, пенсійнае забяспячэнне работнікаў вышэйшай школы ва Украіне значна лепшае, чым у Расіі і Беларусі. Праўда, у сувязі з арыентацыяй Украіны на Еўрасаюз нашых суседзяў спрабуюць прымусяць змяніць пенсійнае заканадаўства, і калі гэта здарыцца, то нашы калегі могуць згубіць тое, што ўжо заваявалі. Для нас цікавае ўяўляе, напрыклад, дыферэнцыяцыя ў аплатах працы выкладчыкаў і супрацоўнікаў беларускіх ВНУ, сістэма сацыяльнай абароны ў вашай краіне выкладчыкаў, якія не маюць навуковай ступені, меры дадатковай сацыяльнай абароны, прапанаваны ў калектывных дагаворах.

па-другое, ёсць распараджэнне ўрада аб распрацоўцы так званых «дарожных карт» па павышэнні эфектыўнасці дзейнасці ўстаноў сацыяльнай сферы, уключаючы вышэйшую адукацыю і навуку. Фактычна, «дарожная карта» уяўляе сабой даволі падрабязны план таго, што і як трэба зрабіць, каб забяспечыць рост сярэдніх заробкаў прафесарска-выкладчыцкага састану: да 2018 года гэты паказчык павінен склаасці 200% у адносінах да сярэдняга заробку ў рэгіёне. Зараз ён складае 110%, у наступным годзе павінен вырасці да 125%, у 2015 годзе — да 133% і гэтак далей. Згодна з федэральнай «дарожнай картай», да 2018 года кантынгент навучнікаў скараціцца на 30%, а колькасць неэфектыўных ВНУ — да нуля. Па стане на сённяшні дзень у Расіі налічылі 167 (!) устаноў вышэйшай адукацыі з «прыкметамі неэфектыўнасці».

Зразумела, што ўсё гэта пацягне істотнае скарачэнне прафесарска-выкладчыцкага састану, а тых, хто захавае сваё працоўнае месца, чакае павелічэнне аўдыторыі гадзін на 28%: колькасць студэнтаў у разліку на аднаго выкладчыка павялічыцца з 9,4 да 12.

Стаўяцца таксама канкрэтныя задачы па павышэнні колькасці

публікацый расійскіх аўтараў у навуковых часопісах, якія змяшчаюцца ў базе даных Scopus і гэтак далей.

— У Расіі вельмі вялікая ўвага надаецца ў СМІ месцу расійскіх ВНУ ў сусветных рэйтынгах універсітэтаў. Гэтыя рэйтынгі можна крытыкаваць, але мы вымушаны з імі лічыцца. — канстатуе Ігар Катлабоўскі. — І хоць МДУ з'яўляецца прызнаным лідарам усіх расійскіх рэйтынгаў, край Божа, калі ён здасць у сусветным рэйтынгі, хоць некалькі пазіцый. Гэта будзе галоўнай навіной для першых палос расійскіх газет. Усё вышэйзгаданае, несумненна, з'яўляецца вынікам вострай канкурэнцыі на рынку адукацыйных паслуг. Адзін з галоўных грашовых матываў, дапамога складальнікі рэйтынгаў, — гэта навука, а навука — перш за ўсё сучаснае абсталяванне. Ці варта казаць, што бюджэты ВНУ краін СНД не ідуць ні ў якое параўнанне з бюджэтам лідараў сусветных рэйтынгаў...

Па словах Ігара Катлабоўскага, пэўны час там у найбольш выйршным становішчы ў плане стыпендыяльнага забяспячэння выглядалі на постсавецкай прастору студэнты беларускіх ВНУ. Але цяпер у Расіі прыкладна на 10% ад агульнай колькасці

студэнтаў атрымліваюць павышаны акадэмічны стыпендыі. Размова ідзе пра студэнтаў, якія дасягнулі асаблівых вынікаў у пэўных відах дзейнасці: або ў адукацыйнай, або ў спартыўнай, або ў навукова-даследчай, або ў грамадскай. Гэты вельмі сур'езныя даплаты і добры стымул для моладзі: калі базавая стыпендыя складае 1 100 рублёў, то надбаўка да стыпендыі дасягае 8—9 тысяч рублёў.

На думку прарэктара МДУ, сёння вельмі важна павышаць матывацыю моладзі да работы ў навуковай сферы. Важна, каб студэнты хацелі застацца працаваць у сваіх універсітэтах і развіваюць навуковы патэнцыял, а для гэтага патрабуецца сістэма грашовай матывацыі, дапамога ў вырашэнні жылльвых праблем і іншыя спосабы стымулявання.

Прафесар і палкоўнік: адчуйце розніцу...

У прынцыпе, праблема амальладжна прафесарска-выкладчыцкага састану актуальна і для беларускіх ВНУ (60% усіх выкладчыкаў з навуковымі ступенямі — гэта людзі ва ўзросце за 60 гадоў). Яна заканамерна звязана не толькі з заробкамі, але і з памерам пенсій. Выкладчыкі вымушаны працаваць і ў 70 гадоў, і ў больш сталым узросце, таму што працыць на мізэрную пенсію вельмі праблематычна.

Першы намеснік міністра адукацыі нашай краіны **Аляксандр ЖУК** паведаміў дэлегатам з'езда, што сярэднямесячны заробак прафесарска-выкладчыц-

кага саставу ў Беларусі складае зараз каля 6 млн рублёў, або 680 долараў ЗША (121% да сярэдняга заробку па краіне і 108% да сярэдніх заробкаў у прамысло-

Мы імкнёмся, каб прафесар атрымліваў такую ж пенсію як палкоўнік у адстаўцы.
У нас не так многа дактароў навук — крыху больш за тысячу на ўсю краіну

васіці).
— Сёння мы працуем над тым, каб павялічыць пенсійнае забяспячэнне для выкладчыкаў ВНУ з навуковымі ступенямі — і ў першую чаргу для прафесараў і дактароў навук. У іх пенсіі не вельмі высокія ў параўнанні з тымі ж ваеннымі, але мы ўсе ведаем, якіх інтэлектуальных выдаткаў патрабуе атрыманне навуковай ступені. Мы імкнёмся да таго, каб прафесар атрымліваў такую ж пенсію, як палкоўнік у адстаўцы. У нас не так многа дактароў навук — крыху больш за тысячу на ўсю краіну, і тым больш не ўсе яны адначасова выйдучь на пенсію, таму нагрузка на бюджэт будзе не такая істотная, а вось сацыяльны і матывацыйны эфект, наадварот, — велізарны, — падкрэсліў Аляксандр Жук.

Напярэдняй новага навуцальнага года ў Беларусі ўпершыню ўбылі распрацаваны тыпавыя штаты для ўстаноў вышэйшай адукацыі.

— Сёння эканоміка адукацыі знаходзіцца на строгім кантролі. Мы прывязалі да колькасці студэнтаў не толькі колькасць

прафесарска-выкладчыцкага састану, але і колькасць работнікаў, якія адносяцца да катэгорыі кіраўнікоў, спецыялістаў і іншых служачых. Штатная колькасць служачых ВНУ будзе вызначана, зыходзячы з канкрэтнай колькасці студэнтаў у кожнай ВНУ і ўстаноўленага нарматыву. Для тэхнічных спецыяльнасцяў гэты нарматыў складае 8,5 студэнта на аднаго работніка ВНУ, а на гумантарных спецыяльнасцях — 12 студэнтаў на аднаго работніка. — патлумачыў Аляксандр Жук. — Дыферэнцаваны падыход у вызначэнні судожных колькасці студэнтаў да колькасці работнікаў ВНУ тлумачыцца рознымі патрабаваннямі да арганізацыі адукацыйнага працэсу пры навучанні на тэхнічных і гумантарных спецыяльнасцях. Калі мы з улікам новага нарматыву прааналізавалі сітуацыю ў ВНУ, атрымалася вельмі стракатая карціна: у падобных паміж сабой рэгіянальных універсітэтах назіраліся вельмі істотныя адрозненні ў штатах. Некаторыя з іх трэба штат скарачаць, а некаторыя, наадварот, могуць дабраць работнікаў.

Аляксандр Жук таксама паведаміў, што Мінскаму гарвыканкаму было даручана будаўніцтва жыллага квартала арэнднага жылля для навуковай і творчай інтэлігенцыі. Такія ж арэндныя дамы даручана пабудаваць і ў абласных цэнтрах. У Мінску ўжо распачалося будаўніцтва жыллага комплексу «Magіstr»: там будзе 9 жылльвых дамоў арэнднага тыпу на 2,3 тысячы кватэр для выкладчыкаў і маладых навукоўцаў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

НАВІНЫ

ПАДЗЕЙ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ФАКТЫ

ПАДЗЕЙ

ФАКТЫ

МАМА, ТАТА, ДЗЕД І ВЕЛАСІПЕД

У адзін дзень у Брэсце прайшло два велепрабегі. Адзін з іх называўся «Я, мама, тата, дзед і веласіпед». Яго арганізавалі інфармацыйны цэнтр «Жадам» і велаклуб «Радэя». Па закліку названых арганізацый усе ахвотныя гараджане абмяліся вопітам сямейнага актыўнага адпачынку. Удзельнікі акцыі стартвалі ад цэнтральнага ўнівермага і праехалі па цэнтры горада.

Другі веласіпедны прабег правялі Дзяржаўтінспекцыя разам з інспекцыяй прыродных рэсурсаў. Велепрабегі былі накіраваны на прапаганду экалагічна чыстага віду транспарту.

Яна СВЕТАВА.

ВУЧЭННІ ІДУЦЬ...

У панядзелак у другой палове дня імяквіа — праз сацыяльныя сеткі і па мабільнай сувязі — пачала распаўсюджацца інфармацыя, што ў метрапалітэне нешта адбываецца.

Калега, напрыклад, паведаміла, што стаяць у «Плошча Я. Коласа» электрацягнікі мінаюць, не спыняючыся, а на платформе яна заўважыла тры чамаданчыкі з надпісам «Размінраванне». Другі калега прыгадаў, што яшчэ раніцай заўважыў на станцыі «Каменная Горка» трох міліцыянераў, якія вядома чна не адносіліся да «метроўскіх». Казалі, што на некаторых станцыях правяраюць багаж у пасажыраў... Неікія афіцыйныя каментарыяў напачатку не было. Як потым высветлілася, інфармацыю пра вучэнні — а ў метро праходзілі менавіта яны — распаўсюдзіла праз афіцыйную старонку ў «Твіттары» Міністэрства унутраных спраў: «Вучэнні праходзяць ва ўмовах, максімальна набліжаных да рэальных. Метро гэта даказала». Пра вучэнні з'явілася інфармацыя і на старонцы ў «Твіттары» Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. Пазней выклапа інфармацыю і прэс-служба ГУУС Мінгарвыканкама: «Сёння ў Мінскім метрапалітэне супрацоўнікі праваахоўных органаў спрабавалі знайсці і абясхочодзіць умоўнае выбуховае прыстасаванне. Задача выканана — умоўны прадмет быў знойдзены і нейтралізаваны. У актыўнай фазе вучэнняў удзельнічалі супрацоўнікі УУС па ахове Мінскага метрапалітэна і работнікі КУП «Мінскі метрапалітэн», адпрацоўваліся дзеянні супрацоўнікаў указаных структур пры выяўленні безгаспадарчых паклажаў, у якой можа знаходзіцца выбуховае прыстасаванне... Падчас вучэнняў 23 верасня ў 15 гадзін 35 хвілін доступ на плошчу «Плошча Якуба Коласа» быў абмежаваны, а электрацягнікі ішлі без прыпынку. У 16 гадзін 45 хвілін функцыянаванне станцыі было адноўлена».

24 верасня зноў з'явілася інфармацыя, што ў метро правяраюць паклажу пасажыраў. Па некаторых звестках, вучэнні быццам будуць доўжыцца да 26-га... На момант падрыхтоўкі матэрыялу афіцыйнай інфармацыі з гэтай нагоды не было.

ЗАДЫМЛЕННЕ Ё ТУНЭЛІ

А вось гэтае паведамленне нічога агульнага з вучэннямі не мае. Учора з-за замыкання ў электрашчыце ў метро назіралася задымленне.

На гэты раз ГУУС Мінгарвыканкама аперацыйна адрэагавала на здарэнне. «У 12 гадзін 40 хвілін у дзяжурную частку наступіла паведамленне аб задымленні тунэля, што прымякае да станцыі метро «Усход». Згодна з папярэдняй інфармацыяй, задымленне звязана з тэхнічным непаладкамі — кароткім замыканнем электрашчыта, размешчанага ў тунэлі за некалькі метраў ад станцыі. Рух электрацягнікоў па першай лініі быў спынены, доступ пасажыраў на станцыі гэтай лініі абмежаваны».

Сяргей РАСОЛЬКА.

78-ГАДОВУЮ ЯГАДНІЦУ ЗНАЙШЛІ НА ШОСТЫЯ СУТКІ

Дзве знаёмыя мінчанкі вырашылі паехаць на электрычныя ў Асіповіцкі раён па роганы. Даехалі да станцыі Вярхі і разышліся ў зялёныя бакі. Вяртацца дадому адной з амацарак «ціхага палявання» прыйшлося ў адзіноце: яе прыяцелька ў прызначаны час на станцыю не выйшла...

Ніякіх вестак ад пенсіянеркі не было і на наступны дзень. Мабільны тэлефон не адказваў, бо, як высветлілася пазней, быў разраджаны. Сваякі неадкладна звярнуліся ў міліцыю.

— Зніклую мінчанку шукалі супрацоўнікі Асіповіцкага РАУС, МНС, вайскоўцы, — паведаміў начальнік аддзялення інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Магілёўскага аблвыканкама Раман ПОСАХА. — Не сядзелі скалачы рукі і сваёкі жанчыны. Багістая і непараходная мясцовасць, куды прабрацця чалавек практычна немагчыма, аглядалася з дапамогай беспілотнага самалёта. Знайшлі 78-гадую ягадніцу, якая заблудзіла, толькі на шостыя суткі. Нягледзячы на значны ўзрост, яна не страціла надзею і ўсе гэтыя дні спрабавала знайсці выхад з густога лесу.

Жанчыне неадкладна аказалі першую медыцынскую дапамогу, затым даставілі ў бальніцу. На шчасце, працяглы шпіталізацыі не спатрэбілася, і пенсіянерку ў суправаджэнні сваякоў адпусцілі дадому.

ЦЕЛА НЕМАЎЛЯЦІ ЗНАЙШЛІ СЯРОД СМЕЦЦЯ

Цела нованароджанай дзяўчынкі знайшлі ў кантэйнеры для смецця ў Нараўлі. Аб гэтым «Звяздзе» паведаміла афіцыйны прадстаўнік упраўлення Следчага камітэта па Гомельскай вобласці Марыя КРЫВАНОВАВА.

Аб страшнай знаходцы ў міліцыю паведаміла пенсіянерка. «Аперацыйна-следчая група неадкладна выехала па выкліку, — кажа Марыя Крывановава. — Там, на месцы, у кантэйнеры для смецця, сапраўды, ляжала цела немаўляці, запакаванае ў палімерны мяшок чорнага колеру. У дадзены момант праводзіцца расследаванне».

Надзея ПАЎЛАВА.

САФАРЫ НА... АВЕЧАК

Да 4 гадоў пазбаўлення волі пагражае маладым жыхарам Шумлінскага раёна, якія палявалі на... авечак, што належача гаспадарцы.

...У той дзень хлопцы каталіся на старэнькім «Масквічу». У пасажыра аўто пры сабе была палаянічая стрэльба. Убачыўшы авечак, якія мірна пасвіліся каля вёскі Звань, гаспадар зброі папрасіў вадзіцеля спыніць аўтамабіль. Вечарам ён збіраўся паесці шашлык...

Чалавек са зброй пракараў па канаве ў бок авечак і, дачакаўшыся, пакулі пастухі адыдуць, прысеўшы, зрабіў стрэл. Авечка ўпала, стралок паклікаў кіроўцу аўто дапамагчы яму дасесці «трафей» да машыны. Аднак пільныя пастухі, здзіўленыя такой дзёрзкай выхадкай, кінуліся дагнаць зладзей. Хлопцам ледзь удалося з'ехаць з месца «сафары». Пастухі паведамілі аб тым, што адбылося, у міліцыю.

— Неўзабаве вадзіцель аўто быў затрыманы. Дарэчы, статак тады зменьшыўся на дзве авечкі, бо стрэлам была паранена яшчэ адна жывёліна, якую пасля прыйшлося прырэзаць. У дачыненні да гэтых грамадзян заведзена крымінальная справа. Каб пазбегнуць крымінальнай адказнасці гора-палаянічы (які, аказваецца, раней меў судзімасці) спрабаваў схавання на тэрыторыі Расіі, аднак хутка быў затрыманы і перададзены беларускім органам следства. Аматарам сафары пагражае пакаранне ў выглядзе папярчых работ на тэрмін да 2 гадоў, або арышт — ад 3 да 6 месяцаў, або абмежаванне волі — да 4 гадоў, або пазбаўленне волі на той жа тэрмін, — паведаміла Наталля Сеўрукова, старшы памочнік пракурора Віцебскай вобласці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Непапулярны маршрут «Дарожнай карты»

Па-першае, у Расійскай Федэрацыі з 1 верасня ўступіў у сілу новы Закон «Аб адукацыі», а

Погляд

Захоп ісламістамі гандлёвага центра «Усцейт» у сталіцы Кені Найробі, здзейснены 21 верасня, каштаваў вельмі дорага: дзясяткі забітых і сотні параненых. Гэты дзёржкі напад з'яўляецца чарговым сумным звяном у ланцужку тэрору, які паступова ахоплівае увесь свет.

Наша пакаленне, на жаль, памятае і больш крываваы, і больш маштабныя тэрарыстычныя акты. Таму, бадай, самая жалівавая навіна: тэракты становяцца непрыемнай банальнасцю, нахалталі аўтамабільных аварыяў. Гэта біспрэчыны доказ, што чалавецтва ўжо прызвычалася да крыві і гвалту, а чалавечы жыццё каштуе менш за паперу, на якой надрукавана Агульная дэкларацыя правоў чалавека. Гэта — галоўная адзнака новай эпохі, трыумфальнай і небяспечнай, якая непрыкметна змяняе мірыны пасляваенны перыяд і накладваецца дадатковым цяжарам на сусветны эканамічны крызіс.

Каб лепш зразумець прычыны сучаснага становішча і перспектывы барацьбы з сусветным тэрарызмам, зірнем на кенійскую трагедыю ў рэтраспектыве і ў рэгіянальным кантэкście.

Кенія ўпершыню сутыкнулася з міжнародным тэрарызмам 31 снежня 1980 года, калі палесцінскія баевікі выбухам у аэрапорце Нарфолк адпомсцілі кенійцам за іх падтрымку знакамітай ізраільскай аперацыі «Энтэбэ» па вызваленні заложнікаў, захопленых у суседняй Угандзе. Але зараз у ролі галоўных тэрарыстаў выступілі ваўнічыя ісламісты.

Афрыканская скрыня Пандоры адчынілася ў Самалі ў 1992-1995 гадах, калі джыхадзісты ўпершыню ў найноўшай

гісторыі перамаглі армію ЗША і міжнародныя сілы ААН. У выніку Самалі ператварылася ў мазакі пірацкіх рэспублік і гняздо міжнароднага тэрарызму. Па сутнасці, там працавала лакальная мадэль доўгатэрміновага кіруемага хаосу. Ці, які зараз высвятляецца, усё ж, хутчэй, некіруемага.

Падобная сітуацыя склалася і ў Афганістане пасля вываду савецкіх войск. У абодвух выпадках перамогу здоблілі ісламісцкія радыкалы: у Афганістане — «Талібан», у Самалі — Саюз ісламскіх судоў, які пазней ператварыўся ў «Аш-Шабааб», прадстаўнікі якога і здзейснілі цяперашні тэракт у Найробі. «Шабааб» — у перакладзе «моладзь», што зноў нагадвае нам пра «Талібан» — маладых ісламскіх студэнтаў, якія змагаюцца за стварэнне сусветнага халіфату.

Узброеныя захады асобных краін і

іх кааліцыі пазбавіцца ад ісламісцкага экспансіўнаму даюць толькі частковы і часовы эфект, адначасова спараджаючы хвалі крывавых тэрактаў у адзак. У якасці прыкладу можна прыгадаць выбухі ў амерыканскім пасольстве ў Кеніі з сотнямі забітых і тысячамі параненых, здзейснены 7 жніўня 1998 годзе баевікамі з «Аль-Каіды».

З гэтага моманту тэрарызм у Кеніі толькі набіраў абароты, асабліва ў апошнія два гады, што звязана з контр-тэрарыстычнымі аперацыямі кенійскай арміі на тэрыторыі Самалі. Менавіта помстай за гэты баевікі з «Аш-Шабааб» абвясцілі і апошнюю крываваю драму ў Найробі.

Увогуле, сітуацыя ў Кеніі вельмі паказальная і сімвалічная. Парадаксальна тое, што там джыхадзісты атакуюць не проста небагату афрыканскую краіну, але еўрапейскую цывілізацыю ў шырокім сэнсе.

У гандлёвым цэнтры «Усцейт» падчас тэрарыстычнага атакі. blogs.reuters.com

СВЯТА ДЛІА СЕМ'ЯЎ З НЕВЫЛЕЧНА ХВОРЫМІ ДЗЕЦЬМІ

Напярэднядні Дня маці і Сусветнага дня хоспісаў, які адзначаецца штогод у другую суботу кастрычніка, у Мінску пройдзе свята для сем'яў з невылечна хворымі дзецьмі, якія знаходзяцца пад апекай Беларускага дзіцячага хоспіса.

Свята адбудзецца 28 верасня ў дзіцячым парасоўным луна-парку, які прадаставіць свае атракцыйныя хворым дзецьмі. На працягу дня яны змогуць пакатацца на атракцыйнае «Рамонак», паскакаць на батуче, паспрабаваць свае сілы на аўтадроме і ўзяць настрой у пакоі смеху. Забываючы гасцей свята будуць клоўны, якія рэгулярна працуюць з невылечна хворымі дзецьмі ў рамках адной з праграм Беларускага дзіцячага хоспіса. Прыедучы на мерапрыемства таксама мінскія байкеры, якія абячаюць пакатаць усіх ахвотных. Усёго на свяце чакаецца ад 50 да 80 дзяцей з бацькамі.

Асноўная мэта гэтага мерапрыемства — не толькі падарыць радасць цяжкахворым дзецьмі і іх сем'ям, але і расказаць сучаснаму свету аб філасофіі дзіцячага хоспіса. Бо хоспіс — гэта не месца для смерці, а месца для якаснага, паў-

ВАЖНА
Хоспіс можна дапамагчы ў будаўніцтве шляхам пералічэння на дабрачынны рахунак:
Р/р 3135145259013 у ААТ «БПС —Ашчадбанк», код 369, 220005 г. Мінск, вул. Мулявіна, 6, Атрымальнік: **ОБО «Беларускі дзіцячы хоспіс», 223053 РБ, Мінскі р-н, в. Бараўляны, вул. Бярозавы гай 100 А, УНП 100806662, ОКПО 37342741.**

Даведка «Звязды»

ГА «Беларускі дзіцячы хоспіс» — гэта некамерцыйная дабрачынная арганізацыя, якая валодае медыцынскай ліцэнзіяй і аказвае сацыяльную, медыцынскую, псіхалагічную і духоўную дапамогу невылечна хворым дзецьмі і іх сем'ям. Пад апекай дзіцячага хоспіса сёння знаходзіцца каля 300 дзяцей з невылечнымі анкалагічнымі, неўралагічнымі, генетычнымі і іншымі захворваннямі.

навартасна і насычанага жыцця да апошняга дня дна.

Ініцыятарам правядзення гэтага свята выступіў рэкардсмен Кнігі Гінэса Кірыл ШЫМКО. У 2013 годзе Кірыл стаў паслом добрай волі Беларускага дзіцячага хоспіса. Ён дапамагае прыцягваць увагу грамадскасці да праблемы дзіцячых хоспісаў, а таксама ў пошуку спонсараў для будаўніцтва новага дзіцячага хоспіса ў Бараўлянах. «Я ўпэўнены, што дзеці, якія сутыкаюцца ў сваім жыцці з цяжкай хваробай, нашмат мацней за самых дужых людзей планеты, якія могуць рухаць танкі, самалёты або караблі. Бо колькі трэба сіл і мужнасці, каб змагацца з хваробай да канца і пры гэтым не сумваць! Я вельмі хачу падтрымаць усіх падалечных Беларускага дзіцячага хоспіса і абяцаю ўсім гасцям свята сюрпрыз!» — кажа Кірыл Шымко.

Свята адбудзецца 28 верасня з 11-00 да 13-00. Месца правядзення: дзіцячы парасоўны луна-парк на скраўжаванні вул. Русінянава і Нікіфарава.

Мерапрыемства праводзіцца пры падтрымцы адміністрацыі Першамайскага раёна Мінска.

Святлана БУСЬКО.

Фінал

КУПАЛЬНІКІ — ТОЛЬКІ ДЛІА СУДЗЯЎ

Хто ў свеце за ўсіх прыгажэй, высвятляюць у Інданезіі

У гэту суботу, 28 верасня, на інданезійскім востраве Балі адбудзецца фінал аднаго з самых прэстыжных міжнародных конкурсаў прыгажосці — «Міс Свету». Сёлетні ён праходзіць у 63-і раз і сабраў удзельніц з больш як 130 краін свету. Беларусь на конкурсе прадставіць 22-гадовая ўраджэнка Віцебска Марыя Вялічка, якая ўжо мае ў актыве тытулы «Міс СНД-2010» і «Міс Дабрачыннасць-2012» (на нацыянальным конкурсе «Міс Беларусь»).

«Міс Свету» сёлетна мае некалькі асаблівасцяў. Так, каб не абвастрэць адносіны з інданезійскімі мусульманамі, якія выступалі катэгорычна супраць прав

Персона

ДАРОГУ АСІЛЦЬ АДУКАВАНЫ

У гэтым перакананы заслужаны работнік адукацыі Беларусі, рэктар Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта, старшыня абласной арганізацыі рэспубліканскага грамадскага аб'яднання «Белая Русь» Вітольд ПЕСЦІС. Дарэчы, менавіта ў Прынямонні 9 гадоў таму была створана гэтая арганізацыя, якая затым набыла рэспубліканскі статус.

Зусім нядаўна пачаўся новы навуцкі год — адсюль і першае пытанне карэспандэнта «Звязды»:

— Вітольд Казіміравіч, у некаторых навуцкіх установах сёлета сутыкнуліся з недаборам студэнтаў. А як у вас?

— Трэба святла засвоіць ісіціну, што адукаваны чалавек заўсёды знойдзе дарогу ў жыцці. Адукацыя сёння адзін з галоўных крытэрыяў, які забяспечвае поспех, дае апору, веру ў будучыню. Таму кожны разумны чалавек павінен імкнуцца мець дастойную адукацыю. І яе ў нашай рэспубліцы можна атрымаць. Пры гэтым рэальна тая, што многія ВНУ сёлета яна неабрабавалі аб'ектаў — і не толькі на платнае, але і на бюджэтнае навучанне. Гэта звязана не толькі з дэмаграфічнай сітуацыяй, але і з прэстыжнасцю тых ці іншых спецыяльнасцяў. Тое, што было вельмі прэстыжна раней, страчвае сваю актуальнасць, затое становіцца папулярным іншае.

Узяць наш універсітэт. У адрозненне ад шэрагу іншых, мы забяспечылі кантроль лічбы набору студэнтаў. Мы не гонімся за колькасцю спецыяльнасцяў, паколькі талкова рыхтаваць кадры нельга на голым месцы — патрэбна адпаведная база: вучэбныя аўдыторыі, абсталяванне, інтэрнаты. Наша ВНУ, дарэчы, у ліку нямногіх, дзе студэнты цалкам забяспечаны месцамі ў інтэрнатах. Цяпер вось мадэрнізуюць тры вучэбныя корпусы. Стварылі спецыяльны аддзел па прафэсійнай падрыхтоўцы, распрацавалі цэлую серыю буклетаў і фільмаў з прапагандай найбольш дэфіцытных спецыяльнасцяў аграрнага, заатэхнічна, ветурачна...

Пры гэтым сфера аграрнай адукацыі вельмі залежыць ад

вышэйзгаданай прэстыжнасці прафесіі. Як і ў іншых галінах, мы робім стаўку на інтэлект, каб набраць добра падрыхтаваную моладзь пасля сярэдняй школы, што не заўсёды ўдаецца. Для гэтага патрэбна влізная праца,

Шмат зваротаў наступае ў нашы грамадскія прыёмныя. Прычым, мы не проста нешта людзям раім, а звязваемся з тымі, хто можа вырашыць тую ці іншую праблему. Не памятаю выпадку, каб нехта адмагнуўся ад нас.

прычым не толькі прафэсійна-тэацыйнай самай ВНУ, але і кіраўнікоў раённых выканаўчых улад, мясцовых Саветаў, сельгаспрадпрыемстваў.

Я нядаўна з задавальненнем глядзеў цырымонію ўзнагароджвання кіраўніком дзяржавы аграрнікаў, сярод якіх быў старшыня калгаса «Радзіма» Бялініцкага раёна Аляксандр Лапацкі. Малады спецыяліст у яго гаспадарцы заўсёды хапае, бо распрацавана цэлая сістэма іх прыцягнення і замацавання. Пачынаецца яна з мясцовай школы: лепшым вучням старэйшых класаў гаспадарка плаціць стывендыю, каб яны потым паступілі ў аграрную ВНУ. Дапамагаюць ім і па вяртанні — даюць добраўпарадкаванае жыллё. І моладзь цудоўна працуе. Вось яна, рэальная праца па кадравым умацаванні!

— Станоўчы вопыт ёсць і на Навагрудчыне. Мясцовыя

ўлады самі прывозяць заўтрашніх выпускнікоў Гродзенскага аграрнага ўніверсітэта ў свой раён, дзе знаёмляць іх з вытворчымі, сацыяльнымі ўмовамі, запрашаючы на працу. І не без поспеху...

— У гэтай сувязі заўсёды памятаю, як супрацоўнічаў з намі знакаміты аграрнік Уладзімір Лявончыў Бядуля. Ён не проста чакаў, калі з ВНУ прыйшлі спецыялісты, а вельмі перажываў за маладыя кадры: прыязджаў сюды, гутарыў з цэлым курсам. Тэлефануе: «Я табе зараз добрага хлопца накірую». Той прыхаў, прайшоў навучанне і вярнуўся назад. Вось такая сумесная праца, да якой імкнецца і старшыня Навагрудскага райвыканкама Анатоль Маркевіч. Ён, дарэчы, па адукацыі не аграрнік, але кіраўнік сучаснага ўзроўню, добры арганізатар. Думаю, што хутка ў Навагрудскім раёне не будзе дэфіцыту ў кадрах аграрнага профілю.

Памятаю, як я ў 1971 годзе прыйшоў пасля заканчэння ВНУ ў калгас і быў вельмі цёпла прыняты старшынёй... Так і сёння. Памыляецца той кіраўнік, які лічыць, што калі прыйшоў да яго малады спецыяліст, то нахай назаўтра ж прымяне свае веды. Нічога падобнага. Так, тэорыя ён валодае, але ж практычны бок... Спашлюся тут на нашага аграрніка-аксакала, Героя Сацыялістычнай Працы Льва Сянько. Некай парэкамендаваў яму аднаго заатэхніка. Прайшло два гады, тэлефануе: «Ляў Пятровіч, як там мой пратэжэ?» Ён кажа: «Толькі будзе, але яшчэ трэба «ляпіць». Ён, як скульптар, «ляпіць» сабе кадры. Вось калі

— Сваё плячо тут падстаўляе, як вядома, і арганізацыя «Белая Русь», па ініцыятыве якой на Гродзеншчыне сталі ўжо традыцыйнымі злёты выпускнікоў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навуцкіх устаноў...

Сёння СМІ не заўсёды станоўча ўплываюць на імідж працы аграрніка. Як толькі ўборка — абавязкова рэпартажы пра «бітву за ўраджай», пра тое як з ранняй да ночы чалавек не вылазіць з-за руля камбайна.

— Пад згідай «Белай Русі» праводзіцца нямаля добрачынных акцый. Шмат зваротаў наступае ў нашы грамадскія прыёмныя. Прычым, мы не проста нешта людзям раім, а звязваемся з тымі, хто можа вырашыць тую ці іншую праблему. Не памя-

таю выпадку, каб нехта адмагнуўся ад нас. А адной з галоўных у сваёй дзейнасці наша арганізацыя лічыць праблему замацавання маладых спецыялістаў у сельскай мясцовасці. Такія сустрачы, дзе моладзь знаёміцца з сённяшнімі рэаліямі, пры падтрымцы выканаўчай улады ўжо прайшлі ў лепшых гаспадарках Гродзенскага, Шучынскага, Бераставіцкага раёнаў, на Мастоўшчыне. Памятаю, у Васілішках да кіраўніка сельгаспрадпрыемства Уладзіміра Серахана адразу 6 чалавек звярнуліся з просьбай працаваць там пасля заканчэння вучобы. Асабліва, напэўна, паўплывала выступленне выпускніка медуніверсітэта, які, прадэманстравыўшы гэтага спецыяліста, здолеў абараніць кандыдацкую дысертацыю. І затым не паехаў у горад, а застаўся там, бо для моладзі створаны цудоўныя ўмовы — і для працы, і сацыяльна.

Памятаю, як я ў 1971 годзе прыйшоў пасля заканчэння ВНУ ў калгас і быў вельмі цёпла прыняты старшынёй... Так і сёння. Памыляецца той кіраўнік, які лічыць, што калі прыйшоў да яго малады спецыяліст, то нахай назаўтра ж прымяне свае веды. Нічога падобнага. Так, тэорыя ён валодае, але ж практычны бок... Спашлюся тут на нашага аграрніка-аксакала, Героя Сацыялістычнай Працы Льва Сянько. Некай парэкамендаваў яму аднаго заатэхніка. Прайшло два гады, тэлефануе: «Ляў Пятровіч, як там мой пратэжэ?» Ён кажа: «Толькі будзе, але яшчэ трэба «ляпіць». Ён, як скульптар, «ляпіць» сабе кадры. Вось калі

— Сваё плячо тут падстаўляе, як вядома, і арганізацыя «Белая Русь», па ініцыятыве якой на Гродзеншчыне сталі ўжо традыцыйнымі злёты выпускнікоў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навуцкіх устаноў...

Сёння СМІ не заўсёды станоўча ўплываюць на імідж працы аграрніка. Як толькі ўборка — абавязкова рэпартажы пра «бітву за ўраджай», пра тое як з ранняй да ночы чалавек не вылазіць з-за руля камбайна.

— Пад згідай «Белай Русі» праводзіцца нямаля добрачынных акцый. Шмат зваротаў наступае ў нашы грамадскія прыёмныя. Прычым, мы не проста нешта людзям раім, а звязваемся з тымі, хто можа вырашыць тую ці іншую праблему. Не памя-

таю выпадку, каб нехта адмагнуўся ад нас. А адной з галоўных у сваёй дзейнасці наша арганізацыя лічыць праблему замацавання маладых спецыялістаў у сельскай мясцовасці. Такія сустрачы, дзе моладзь знаёміцца з сённяшнімі рэаліямі, пры падтрымцы выканаўчай улады ўжо прайшлі ў лепшых гаспадарках Гродзенскага, Шучынскага, Бераставіцкага раёнаў, на Мастоўшчыне. Памятаю, у Васілішках да кіраўніка сельгаспрадпрыемства Уладзіміра Серахана адразу 6 чалавек звярнуліся з просьбай працаваць там пасля заканчэння вучобы. Асабліва, напэўна, паўплывала выступленне выпускніка медуніверсітэта, які, прадэманстравыўшы гэтага спецыяліста, здолеў абараніць кандыдацкую дысертацыю. І затым не паехаў у горад, а застаўся там, бо для моладзі створаны цудоўныя ўмовы — і для працы, і сацыяльна.

— А што датычыцца падрыхтоўкі кадараў у ВНУ, то, напэўна, і ад асобы выкладчыка?..

— Я б нават сказаў так: педагога. Ведаецца, чым адрозніваецца выкладчык ад педагога? Калі выкладчык заканчвае лекцыю чытаць, то студэнтам хочацца хутчэй раззісціся на сваіх справах. А калі педагог заканчвае чытаць лекцыю, то студэнты хочучы, каб ён гаварыў яшчэ. Вось такія педагогі (не проста прафесіяналы ў сваіх дысцыплінах, а здольныя прывіць любоў да гэтага предмета, прафесіі) і павінны працаваць у ВНУ. І ў нас шмат для гэтага робіцца. Не проста каб запусціць выкладчыцкі стаўкі, а каб прыйшлі таленавітыя людзі. Запрашаем іх, вырашаем сацыяльныя пытанні. У нас, дарэчы, ніводны выкладчык не здымае кватэру. Многія актыўна займаюцца навукова-даследчай работай, працуюць у створаных ва ўніверсітэце навуковых цэнтрах, па гаспадарчых дагаворах з рознымі прадпрыемствамі.

— Вітольд Казіміравіч, а што вы жадаеце цяперашнім першакурснікам?

— Заўсёды кажу падчас цырымоніі «першага званка», каб з самага пачатку вучобы яны заўважылі пра сябе, становіліся вядомымі не толькі ва ўніверсітэце, але і ў горадзе, вобласці, краіне. Удзельнічалі ў алімпіядах, у грамадскім і культурным жыцці ўніверсітэта (у нас, дарэчы, 11 творчых калектываў). Гэта ў далейшым дапаможа ім упэўнена пракласці дарогу ў жыцці. А мы гэтым будзем усяляк садзейнічаць.

Барыс ПРАКОПЧЫК

З КАМАРЫНА ПАЧАЛОСЯ ВЫЗВАЛЕННЕ БЕЛАРУСІ

Камарына стаў першым населеным пунктам на тэрыторыі Беларусі, які вызвалілі савецкія войскі пасля акупацыі 70 гадоў таму.

У дзень 23 верасня 1943 года, падчас Чарнігаўска-Прыпяцкай аперацыі па вызваленні гэтага гарадскога пасёлка на поўдні Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 16 байцоў і камандзіраў былі прадстаўлены да звання Героя Савецкага Саюза. Увогуле за фарсіраванне Дняпра каля Камарына 33 чалавекі былі ўдастоены гэтага высокага звання. У брацкай магіле пахаваны 627 савецкіх салдат, якія загінулі пры вызваленні населенага пункта. З аперацыйнай зводкі Саўінфармбюро за 23 верасня 1943 года:

«На Гомельскім напрамку нашы войскі, працягваючы развіццё паспяховае наступленне, прасунуліся наперад ад 10 да 20 кіламетраў, занялі звыш 300 населеных пунктаў, сярод якіх буйныя населеныя пункты Васільеўка, Мар'інская, Цынка, Лугавец, Лопанна, Вялікая Дуброва, Красновічы, Старая Гута, Найтапавічы, Дарэвічы, Істочкі, Карпавічы, Салаўёўка, Шумілаўка, Пятроўка, Дуброўнае, Кулікоўка, Пятрушын, Палуботкі, Кархоўка, Відзельчык».

Урачыстыя мерапрыемствы прайшлі ў гэтым населеным пункце на поўдні Беларусі. Жыхары

і госці Камарына ўспомнілі пра падзеі 70-летняй даўнасці і ўшанавалі памяць загінулых герояў. Адбылася паніхіда, а таксама мітынг-рэквіем каля абеліска война-вызваліцелям. Да брацкай магілы ўскладзены вянкi і кветкі. Пляч-парад роты ганаровай варты Гомельскага інжынернага інстытута МНС стаў адным з самых відэвізійных фрагментаў свята. А потым для ўсіх гасцей і жыхароў аграрадка спявала заслужаная артыстка Беларусі Ірына Дарафеева. Завяршыліся ўрачыстасці святочным салютам.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Падпіска-2013

Падпішыцеся на газету «Звязда» на IV квартал 2013 года і станце ўдзельнікам розыгрышу 7 радыётэлефонаў і галоўнага прыза — лічбавага тэлевізара! Нагадваем, што падпіска ва ўсіх аддзяленнях «Белпошты» і кіёсках «Белсаюздрука» доўжыцца да 27 верасня.

Калі вы падпісаліся на газету «Звязда» на IV квартал або 2-е паўгоддзе 2013 года — запаўняйце картку ўдзельніка, выражайце і дасылайце яе да 8 кастрычніка ў рэдакцыю на адрас: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Сярод падпіскаў 10.10.2013 г. будзе разыграны 7 бышнуравых тэлефонных апаратаў і суперпрыз — тэлевізар LG. Вынікі публікуюцца ў газеце «Звязда» па 20.10.2013 г.

Прызы можна будзе атрымаць у рэдакцыі па 31.12.2013 г. пры падачы квітэнцаў аб падпісцы на «Звязду» на IV квартал або 2-е паўгоддзе 2013 года і пашпарта. Пасля 31 снежня выдача прызоў спыняецца і прэтэнзіі падпісчыкаў не прымаюцца.

Тэлефон для даведак (017) 287 18 38. Правільны рэкламнай гульні «Падпішыся на «Звязду» чытайце ў газеце «Звязда» за 16.08.2013 г.

Тэрмін правядзення гульні — з 20.08.2013 па 31.12.2013. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 2211 ад 25.07.13, выдадзена Міністэрствам гандлю РБ.

Картка ўдзельніка — падпісчыка «Звязды» на IV квартал або 2-е паўгоддзе 2013 года

Form with fields for name, address, phone, and a box for the drawing number.

Удачы ў розыгрышы!

БЕЛАРУСКІ ГАНЧАК ВЯРТАЕЦА

Верасень — месяц традыцыйных конкурсаў паліяўнічых сабак. Некалькі дзён таму Мінскі абласны Савет Беларускага таварыства паліяўнічых і рыбалоўаў правёў чарговую выставку — 23-ю па ліку. Яна прайшла на беразе малаўнічага возера пад Смалевічамі. На гэты вясенскі паліяўнічы форум гаспадары-паліяўнічы прывезлі сваіх чатырохногіх памочнікаў з 10 раёнаў Міншчыны. Больш за 150 сабак прадстаўлялі 15 асноўных паліяўнічых парод, якія найбольш шануюцца ў Беларусі. На шасці рынках свае лепшыя якасці дэманстравалі барызья, ганчакі, лайкі, ягдтэр'еры, фокстэр'еры, курсхары, дратхары, таксы і спаніэлі. Эксперт рэспубліканскай катэгорыі Святаслаў Новік зазначыў, што дыпломы сабакам-пераможцам выдаюцца за знешні выгляд і склад цела (экстэр'ер), іншыя асаблівасці чатырохногага сябра. Для сабакаводаў вельмі важна мець дакумент, які пацвярджае адпаведнасць жывёлы прынятым стандартам і генетычным якасцям.

Асаблівасцю цяперашняй дэманстрацыі паліяўнічых сабак стаў уяду ў ёй беларускага ганчакі — старажытнай пароды гончых сабак, вядомых яшчэ з часоў Вялікага Княства Літоўскага. Дзесць гадоў займаецца вывучэннем радаводу беларускага

ганчакі, вывучае культуру і традыцыі палявання з гэтымі сабакамі жыхар Маладзечна Уладзімір Лазарэнка. Пакуль сярод беларускіх паліяўнічых найбольш любімымі пародамі застаюцца англа-рускія і эстонскія гончыя. Але хто-ніхто заводзіць ужо і беларускую гончую пароду. Вось і жыхар пасёлка Парызанскі Уладзімір Краўчонок і паліяўнічы з Мінска Ігар Шчарбакоў прыехалі на форум з нашым, можна сказаць, нацыянальным здымкам у паліяўнічых справе.

— Гаспадары, чые гадаванцы адзначаны дыпламамі, у якасці заахвочвання атрымаюць паліяўнічыя пуцёўкі раней на месяц перад пачаткам загонных паляванняў, — кажа эксперт Новік. — А лепшыя з лепшых сабак-пераможцаў будучы ўключаны ў Беларускае кнігу паліяўнічага сабакаводства.

На фотаздымках: Мінчанін Ігар Шчарбакоў з сынам Аляксеем і іхнім любімцам — шчанюком беларускага ганчакі па мянушцы Вірта; удзельнікі конкурсу Уладзімір Краўчонок і Уладзімір Лазарэнка з беларускімі ганчакімі Басам і Лютэра, 4-гадовы жыхар Мінска Мікалай Лявончык у чаканні выступлення лайкі Аі; конкурснае «дфіле» з лайкамі; паліяўнічыя са Слуцкчыні Аляксандр Самусевіч і Міхаіл Капко за вынікі выступленняў сваіх гадаванцаў Задора і Тагіт атрымалі дыпломы 1-й ступені.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

ДЭНДРАПАРК КАЛЯ ПІНСКА

Першы ў рэгіёне дэндропарк ствараецца ў Жыткавіцкім лясніцтве Пінскага лясгаса. Уладкаваць гэты аб'ект было вырашана ў малаўнічым куточку з вэкавымі дубамі, сістэмай прыродных і штучных сажалак. Пад новыя пасадкі выдзелены два гектары лясных угоддзяў. Спачатку ачысцілі тэрыторыю ад непатрэбнай расліннасці, добраўпарадкавалі вадаёмы. Зараз тут пракладзены дарожкі, устаноўлены альтанкі, а таксама лаўкі для адпачынку

Яна СВЕТАВА.

Advertisement for 'NOVAE STAĞODDZE... БАБУЛІ АЛЕНІ!' featuring a rose and text about a 50th anniversary.

Advertisement for 'Паўвекавы юбілей...' featuring a rose and text about a 50th anniversary.

«КАЛЫСКА» ДЛЯ ЧЭМПІЁНАЎ

Менавіта тут пад апекай заслужанага трэнера Беларусі Пятра ЯНОЎСКАГА алімпійскія чэмпіёны Пекіна і сярэбраныя прызёры Лондана Аляксандр і Андрэй БАГДАНОВІЧЫ пачыналі свой спартыўны шлях.

Аднойчы давялося па-чуць думку, што спартсмен «нараджаецца» не ў дзіцячых спартыўных школах і не ва ўніверсітэтах фізкультуры. Найбольшую ролю ў стаўленні атлетаў адыгрывае менавіта прамежкавае звязно — вучылішчы алімпійскага рэзерву, куды будучыя чэмпіёны трапляюць яшчэ «зялёнымі» школьнікамі, а выходзяць адтуль ужо прызёрамі прэстыжных спаборніцтваў. Каб пацвердзіць гэтую думку, мы наведвалі Бабруйскае дзяржаўнае вучылішча алімпійскага рэзерву — адно з лепшых у краіне.

ДОМ З ПРЫВІДАМІ

Знайсці «алімпійскае» вучылішча ў Бабруйску не праблема: шматкорпусны будынак навучальнай установы размяшчаецца ў гістарычным цэнтры горада, побач з галоўным спартыўным аб'ектам — стадыёнам «Спартак». Кажуць, што ў падвалах будынка падчас вайны знаходзіліся нямецкія засценкі, таму, маўляў, прывіды для гэтага месца — не выдуманая істота, а рэчаіснасць. Зрэшты, гэта можа быць «гарадской легендай», прыдумалі якую тутэйшыя навучэнцы. Тым не менш калі ідзеш па нязвыкла прасторных калідорах вучылішча, адчуваеш, быццам знаходзішся ў нейкай гімназіі пачатку XX стагоддзя. І толькі мітуслівыя навучэнцы з заплецнікамі за спінай і мабільнікамі ў руках вяртаюць у сучаснасць.

— Будынак, вядома, стары, калі не скажаць — старадаўні, — спыняе мае роздумы намеснік дырэктара вучылішча па асноўнай дзейнасці Віктар АЛЯКСЕЙЧЫК. — Таму за канамерна, што некаторыя памешканні маюць патрэбу ў пэўных паляпшэннях. Так, сёння ў нас пэўным ходам ідзе рамонт сталавой. Затое навучэнцы часова харчуюцца ў рэстаране.

А вольны спартыўная база ў вучылішча сапраўды выдатная — спецыяльныя залы бокса, цяжкай атлетыкі, барацьбы, цёр для стральбы з лука, дзве бегавыя дарожкі, сектары для кідання дыска і штурхання ядра, пляцоўка для міні-футбола. І гэта, зразумела, не ўвесь пералік.

— Насамрэч з'ява ўнікальная, — адзначае Віктар Мікалаевіч. — Далёка не ўсе вучылішчы алімпійскага рэзерву могуць пахваліцца спартыўнай базай, дзе амаль што ўсе аб'екты, а таксама інтэрнат размешчаны пад адным дахам.

За межамі вучылішча знаходзіцца толькі база вясляроў і пльвіцоў. На пытанне, ці паспяваюць хлопцы і дзяўчаты пасля трэніровак на заняткі, не задумваючыся адказвае намеснік дырэктара па навучальнай працы Таццяна СКРЫПКО: «Безумоўна. Мы стараемся рабіць зручны расклад для нашых навучэнцаў».

ВЫПРАБАВАЛЬНЫ ТЭРМІН

— Асноўны крытэрыі для паступлення — спартыўны вынік. Калі мінімум прымае першаразраднікаў, а па некаторых відах спорту — толькі кандыдатаў у майстры спорту і майстроў спорту, — тлумачыць Віктар Аляксейчык. — Трэба разумець, што рытываць спартсмена высокага ўзроўню вельмі дорага. Гадавыя выдаткі на аднаго навучэнца ў нас складаюць тры тысячы долараў. І гэта павінна прыносіць аддачу, бо найперш мы рыхтуем спартыўны рэзерв для нацыянальных камандаў. Сёння ў нас кожны трэці навучэнец — член беларускіх зборных па розных відах спорту.

Для прыезджых абітурыентаў трэнеры арганізуюць спецыяльны прагляд. Учарашнія школьнікі на два месяцы залічваюцца ў вучылішча, трэнеруюцца і займаюцца. Некаторыя самі не вытрымліваюць нагурузак і літаральна праз тры-чатыры дні вяртаюцца дадому. Некаторы адмаўляюць трэнеры, якія, як правіла, адразу бачаць здольных спартсменаў. Вось такі «выпрабавальны тэрмін»!

ВУЧОБА ЁСАМУ ГАЛАВА

Мае суразмоўцы сцвярджаюць, што, у параўнанні са звычайнымі школьнікамі, навучэнцы вучылішчаў алімпійскага рэзерву больш дысцыплінаваныя, мэтанакіраваныя і самастойныя. І не ў малой ступені гэта звязана з тым, што з імі працуюць не толькі настаўнікі, але таксама выхавальнікі, якія замацоўваюцца за кожным класам (ці курсам), і трэнеры. У тры разы больш увагі і, безумоўна, кантролю.

Нагледзячы на тое, што для мясцовых выхаванцаў спорт на першым месцы, на вучобу тут «не забіваюць». Нават калі вызджаюць на зборы, з сабой ім даюць комплект заданняў, выкананне якіх правярэцца па вяртанні. Калі хтосьці праштрафіўся, наступны раз на вызняныя трэніроўкі ён ужо не патрапіць.

Сярод юных атлетаў ёсць хлопцы і дзяўчаты з досыць высокім сярэднім балам.

— Зусім нядаўна быў цікавы выпадак, — распавядае Таццяна Раманаўна. — Адзін з навучэнцаў звываўся прыняць удзел у гарадской алімпіядзе па гісторыі, хоць у нас гэта не з'яўляецца абавязковым, як у школах. Вырасшы проста паспрабаваць свае сілы, бо без

■ Факт

Камісарыяты будуць... рэкламаваць армію

На Віцебшчыне павялічылася колькасць хлопцаў, якія літаральна «бегваюць» ад арміі, тым самым парушаючы закон.

— Паводле інфармацыі на пачатак верасня, колькасць такіх злчынстваў, які ўхіленне ад прызыву на ваісковую службу, павялічылася з 3 да 17 — у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам. Задача ваеннага камісарыята — не толькі арганіза-

ваць прыцягненне да адказнасці грамадзян, але і зацікавіць маладога чалавека прайсці абавязковую ваенную службу, — кажаў Аляксандр Сідаровіч, першы намеснік пракурора Віцебскай вобласці.

Гэта і іншыя тэмы абмяркоўваліся ў пракуратуры Віцебскай вобласці на міжведамаснай нарадзе, прасаченай пытаннем ранняй прафілактыкі злчынстваў.

Таксама зарэгістраваны рост такіх відаў злчынстваў, які ўхі-

Старэйшы Іван вучыцца на першым курсе вучылішча, а малады Аляксей сёлета заканчвае адзінаццаты клас. Хлопцы ўжо дэманструюць неаблагія вынікі.

Дарэчы, выпадкі, калі тут займаюцца члены адной сям'і, далёка не рэдкасць.

ПАДРЭЗАНЫЯ КРЫЛЫ І ДРУГІ ШАНЦ

Лёсы тутэйшых выпускнікоў складаюцца па-рознаму. Хтосьці дасягае пэўных вышынь у спорце, хтосьці выбірае іншы шлях, а некаторыя вяртаюцца сюды ўжо ў якасці трэнера.

Валерый Сізіянок працуе ў вучылішчы ўжо шосты год. Калісьці малады трэнер быў адным з лепшых спартсменаў на аддзяленні цяжкай атлетыкі, трэнерваўся разам з Андрэем Арамнавым пад кіраўніцтвам заслужанага трэнера Міхаіла Рабікоўскага. Валерый марыў паехаць на Алімпіяду ў Пекін, але ў алімпійскую зборную так і не трапіў. Тады хлопцё атрымаў кваліфікацыю трэнера і па запрашэнні застаўся працаваць у вучылішчы. Цяпер ужо былі цяжкаатлет сам рытуе алімпійскіх прызёраў і, мабыць, чэмпіёнаў.

Паводле слоў Валерыя, спачатку было цяжка змярціцца са зменай дзейнасці. Цела «праціла» былых нагурузак, ды і душа балела. — Але потым хлопцё зразумеў, што лёс у яго нічога не адбірае, а наадварот, дае шанц рэалізаваць свой талент. Толькі па-іншаму.

— Вядома, ёсць праблемы, — працягвае Валерый. — Перш за ўсё па наборы дзяцей. Школьнікі зусім не хочуць займацца спортам. Літаральна напярэдадні калегі скардзіліся, што з дзесяці школ, якія яны наведвалі, каб запрасіць дзяцей у спартыўныя секцыі, да іх прыйшло толькі чатыры чалавекі Зразумела, камп'ютары і планшэты сёння замяняюць мяч і штангу. Вось і кажучы: нацыя слабее. І гэта не стэрэатып. Паглядзіце на гэтых спартсменаў. (У зале

Асноўны крытэрыі для паступлення — спартыўны вынік. Як мінімум суды прымаюць першаразраднікаў, а па некаторых відах спорту — толькі кандыдатаў у майстры спорту і майстроў спорту.

займаюцца невысокія, худзенькія хлопчыкі ў чырвоных і сініх трыко. — Аўт.) Хіба ім дасі па 14—15 гадоў?! Мы ў такім узросце ўжо былі складзены зусім па-іншаму.

Раптам мой погляд спыняецца на дзівочай фігуры. Невысокая, але досыць дужая брунетка размінаецца на трэнажоры. У Бабруйск Юля прыехала з Хойнікаў. На пытанне, чаму менавіта сюды, атрымліваю проты адказ: «Гэта лепшае аддзяленне цяжкай атлетыкі ў краіне».

Сёлета дзяўчына заканчвае адзінаццаты клас. Куды потым — застацца ў вучылішчы ці паступаць ва ўніверсітэт — спартсменка яшчэ не вырашыла, але дакладна ведае адно: цяжкую атлетыку не кіне.

— Гэта, напэўна, адзінае, да чаго ў мяне ёсць шыры інтарэс, — саромеючыся, прызнаецца Юля. — Ведаецца, бацькі, мякка кажучы, не ў захапленні ад майго выбару. Але вырасшылі не падрасаць мне крылы.

Зараз дзівучына ставіць перад сабой мэту — атрымаць «майстра спорту».

Я выйшла з залы і першае, што пачула, — цішыню. Раней для мяне сэнс выраза «звонкая цішыня» здаваўся незразумелым. Новае адчуванне прыяра паглыблена ў роздумі. Успаміналіся па-бацькоўску цёплыя апаведы пра тутэйшых навучэнцаў, у галаве ўспыхвалі ўпершыню пачуныя прозвішчы... Як бы хацелася спадзявацца, што аднойчы да гэтых прозвішчаў далучыцца гучнае званне — «алімпійскі чэмпіён»!

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ. Мінск — Бабруйск — Мінск.

У Бабруйскім вучылішчы адно з лепшых у краіне аддзяленняў цяжкай атлетыкі.

■ Тэатральнае паляванне

Прадстаўляем новую рубрыку, праз якую наш чытач зможа даведацца, што ёсць тэатр як мастацтва, якое асаблівым чынам адлюстроўвае жыццё. Аўтарка і вядучая гэтай рубрыкі —

НЕ ЗАБЫВАЦЬ ЧАЛАВЕКА!

Часта, калі на працягу кароткага часу сыходзяцца разам тэатры розных краін і паказваюць сваю лепшую прадукцыю, мы, беларусы, сарамліва хаваем вочы. Гэта здараецца на фестывалях. Нядаўна на «Белую вежу-2013» вырашылі запрасіць пераможцаў Нацыянальнай тэатральной прэміі і прыбавіць да іх спрэчны спектакль з Брэста «Ураджай». Было цікава, як азнаўляць нашы спектаклі замежныя калегі. Радасна, што адбылася сумрэжная тэмпераментная размова, і нашы работы аказаліся цалкам канкурэнтаздольнымі.

Адкрываўся фест, на мой погляд, абсалютна палярнымі па мастацкім узроўні «Пікавай дамай» з Гродна і «Хто смяецца апошнім» Тэатра-студыі кінаакцёра. «Пікавая дама», якая захапіла ўсе вышэйшыя ўзнагароды, ужо другі сезон становіцца спекталем, які падабаецца абсалютна ўсім і прымае добрых і злых, маладзуканых і прасунутых. Яе нават неабяспечана запрашаць на спаборніцтвы: усё роўна перамога. Адзінку толькі адна аслабіваець. Спектакль тэатра лялек не проста для дарослай публікі, не гульня для дзяцей. Ён чалкам адпавядае законам сур'эзнага драматычнага тэатра і не прымае сідкама на малую форму.

Зварот кінаакцёраў да прызабытай п'есы класіка сатыры Кандрата Крапівы «Хто смяецца апошнім» выявіў актуальнасць тэмы жывочынна і перспектыўных навуковых даследаванняў. Аднак гэтым усё абмежавалася. Калі б не некалькі добрых акцёрскіх работ, трэба было б смяяцца, а плакаць. Рэжысура, сцэнаграфія, музыка, пластыка нагадалі самую шэрыя часты тэатра мінулага стагоддзя. Крыўдна, што так была прадстаўлена наша сталіца — Мінск. Аказалася, што ўдалчаны ад «акружнай аўтамабільнай дарогі» адбываюцца сапраўдны падзеі.

Тэатр Маргліева іграў п'есу малаваядомага драматурга Юлія Чарняўскай «Аднакласнікі». Культуролаг і філосаф Чарняўская з веданнем справы напры-

думляла цэлую кучу чалавечых гісторый, якія трымаюць увагу, смешаць, выбіваюць слязу, але мала падобныя да праўды. У руках маладога рэжысёра Кацярыны Аверкавай акцёры і гледачы увайшлі ў кіберпрастор, дзе магчыма ўсё: ілюзіі, сімуляцыя жыцця, стасункі, гульня ў жыццё, немагчымасць схавацца, праўленне інтэлекту.

Як сапраўднае дзіця свайго часу, Аверкава выкарыстоўвае на сцэне шырокі экран, камп'ютары, без якіх сёння немагчымае наша жыццё. Яе не вельмі хваляе прыгожая візуальная карцінка. За прыгненнем новых тэхналогій тэатр не павінен забываць галоўнага, чым ён моцны. Ён не павінен забываць чалавека. Пра забяспечанага льво, які згубіў сваё жыццё, расказвае Руслан Кушнер. Нічым не прыкметная Маша ў выкананні Наталлі Калакустай аказваецца мужай, чулівай маці. Яе невядома хворы сын Міця («Часлаў Вілкін») дзюкючы ёй атрымлівае надзею на годнае жыццё. Зашораная на дысцыпліне немка Марта ў Алены Крыванос адкрывае ў сабе

Аказалася, што ўдалчаны ад «акружнай аўтамабільнай дарогі» адбываюцца сапраўдныя падзеі.

новыя якасці. Нават маленькая роля Танечкі ў выкананні актрысы Юліі Няберавай прымусіла крытыкаў гаварыць пра поспех юнага таленту.

Цяпер тэатры Расіі захоплены «новай драмай». Гэта з'ява не падобна на традыцыйную драматургію. У п'есах асабліва героі, асабліва мова (амаль заўсёды невернаматыўная лексіка), адмаўленне звычайных маральных каштоўнасцяў і прычына-выніковых сувязяў. Беларускі тэатр усё гэта не палюбіў. Аднак наша зямля домага драматурга Юлія Чарняўскай «Аднакласнікі». Культуролаг і філосаф Чарняўская з веданнем справы напры-

дму і сталі зоркамі на еўрапейскім

тэатральным небасхіле, якіх абмяркоўваюць. Галоўны з іх — Павел Пражко. Цікі, замкнёны, нетусовачны чалавек прыдумваў некалькі п'ес, якія ўзвалі спакой Масквы і Санкт-Пецярбурга. Крытыкі разабралі п'есы і спектаклі па кастках і прысарамацілі беларускія тэатры за паўнаснасць.

Тэатры доўга не здаваліся. І вось нядаўна ў Брэсце паставілі «Ураджай» Пражко. Творчы калектыв і гарадская публіка раскалоліся на групы, якія нервова спрачаліся.

«Новая драма» — справа маладая, пра тых, каго пакуль зусім не хваляюць праблемы мінулага і будучыні. Яны згаішчы на корпацыю з сваім уласным «я». Дзве дзючынны і два хлопцы збіраюць у садзе яблыкі. Хтосьці, напэўна, узгадае штогадоўную студэнцкую «бульбу» савецкага часу і зразумее, што гэта свайго роду «антыбульба». Усё пачынаецца са шчырага жадання сабраць ураджай. Усё валіцца з няўмелых рук глумарных дзючата на высокіх абцасах, з рук хлопцаў, якія не ведаюць іншых фізічных нагурузак, акрамя націскання кнопак ноўтбука. Ураджай ператвараецца ў бітва, памятыя адходы, з якіх цячэ сок.

Броскі спектакль зроблены зусім маладымі людзьмі, учарашнімі выпускнікамі. У Расіі ў Паўла Пражко з'явіўся рэжысёр-аднадумца Дамітрый Волкастраў. Паставіў ужо тры яго п'есы, рэцэнзюра частвёрту і з задавальненнем наведваецца ў Беларусь, абаючаць зрабіць з нашага зямляка буйную фігуру.

Што з гэтага ўсяго вынікае? Пацвярджэнне старой ісціны, што няма праракаў у сваёй айчыне. Замежныя госці не скупіліся на кампліменты: не ўсоды ёсць такія моцныя цікавыя правільныя тэатры. Сапраўднае мастацтва нараджаецца ў глыбіні, выходзіць на аглед і стварае новы свет. Як важна гэта своечасова заўважыць і даць зяленыя калідоры...

Таццяна АРЛОВА

■ Блізкія людзі

Раптам мой погляд спыняецца на дзівочай фігуры. Невысокая, але досыць дужая брунетка размінаецца на трэнажоры. У Бабруйск Юля прыехала з Хойнікаў. На пытанне, чаму менавіта сюды, атрымліваю проты адказ: «Гэта лепшае аддзяленне цяжкай атлетыкі ў краіне».

Сёлета дзяўчына заканчвае адзінаццаты клас. Куды потым — застацца ў вучылішчы ці паступаць ва ўніверсітэт — спартсменка яшчэ не вырашыла, але дакладна ведае адно: цяжкую атлетыку не кіне.

— Гэта, напэўна, адзінае, да чаго ў мяне ёсць шыры інтарэс, — саромеючыся, прызнаецца Юля. — Ведаецца, бацькі, мякка кажучы, не ў захапленні ад майго выбару. Але вырасшылі не падрасаць мне крылы.

Зараз дзівучына ставіць перад сабой мэту — атрымаць «майстра спорту».

Я выйшла з залы і першае, што пачула, — цішыню. Раней для мяне сэнс выраза «звонкая цішыня» здаваўся незразумелым. Новае адчуванне прыяра паглыблена ў роздумі. Успаміналіся па-бацькоўску цёплыя апаведы пра тутэйшых навучэнцаў, у галаве ўспыхвалі ўпершыню пачуныя прозвішчы... Як бы хацелася спадзявацца, што аднойчы да гэтых прозвішчаў далучыцца гучнае званне — «алімпійскі чэмпіён»!

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ. Мінск — Бабруйск — Мінск.

НІНА

Словы пра сыход мамы маёй — Ніны Глобус

Усё патрэбнае — ваду, сок, сурвэтку — ёй занесла Ядзя.

Халат

З рэанімацыі патэлефанавала мама. Сказала, што ёй зрабілі не адну, а дзве аперацыі. Цяпер яна пачуваецца крыху лепей, і трэба, каб я прынёс ёй станік, трысы, майку, халат, зубную шотку, пасту і мыла. Мыла яна папрасіла дзіцячае. Мама сказала, што з дому яе забралі голай з іголкай кропельніцы ў руцэ. Так голай яна і прляжала цэлы тыдзень, а цяпер ёй трэба халат. Я папытаў, ці трэба ёй кубак. Сказала, што нейкі кубак ёй далі.

Лён

У мамы з'явіліся пролежні. Алена пашыла з льнянога ручніка пляскаты мяшчок, у які заспаілася льняное сям'я. Мяшчок разам з гарэлкай і прэзэрватыўным шампунем я занёс у бальніцу. Настойваць на сустрэчы з мамаю не стаў, перадаў пакунак медсястры і пайшоў на працу. За працоўнымі турботамі крыху забываеш пра павольны сыход мамы, і не так балюча.

Хадунок

Паабіцаў Мірыку, што ў суботу схаджу да маці ў бальніцу, і не схаджу. Пайшоў у другі бок, пайшоў купляць белы халат. Крама са спецдазеннем была зачынена. Непадобна ад яе некалі была бібліятэка, дзе маці працавала. Я вырашыў зайсці ў бібліятэку, каб проста пастаяць сярод нашых любімых кніжак. Мне яна ўяўлялася размова з бібліятэкаркай пра маці, пра далёкія гады. Бібліятэка і я не знайшоў. У пустых памяшканнях ішоў рамонт. Я нават не стаў пытацца пра бібліятэку будтрэста нумар чатыры. Паставіў крыху пад вокнамі, сісціўшы. Тут пайшоў дождж. Пакуль я бег да метро, крыху вымак. У майстэрні перапраўляў у сухое і выліў гарачай кавы. Чытаў. Прыслухоўваўся да снёе. Ці не захварэў? Здаецца, абшлолася. Сіл ісіці да маці ў бальніцу не знайшоў, бо ноч не спаў. У вачух усё стала бальнічнай палата... Мама запатрабавала сабе тапкі. Яна усё спадзеюцца на папаўку. Мы з Мірыкам прынеслі ёй тапкі і хадунок. Медсястра вельмі здзівілася, што мы прынеслі хадунок. Не хацела нас пускць у палату, але мы сказалі, што хадунок патрэбна для псіхалагічнай падтрымкі. Пусціла. У палате два ложка. Я паглядзеў на сіваю жанчынну і падумаў, што мама змянілася да непазнавальнасці. Я не адразу зразумеў, што гэта зусім іншы чалавек. Маці спала на баку, накрытая прасцінай амаль з галавою. Яна спала і цяжка дыхала. Жанчына сказала, што трэба маму пабудзіць. Мы адмаўляліся, але яна настойвала. Пачала крычаць: «Алена Уладзіміраўна, да Вас прыйшлі! Прачынайцеся! Яна Вас чакала! Вы павінны пабудзіць яе...» Мірык сказаў, што наша мама — Ніна Уладзіміраўна. Ён пабудзіў маму, яна павярнулася да мяне і спытала: «Як ты? Кот цябе не крыўдзіць?» Дзедзі — Юля, Коля і Вова — з'ехалі на мора ў Літву, а мне ў кватэры пакінулі сваю котку Сару. Я сказаў, што кот мяне не крыўдзіць. Мама паскардзілася, што яе увесь час ванітуе. Ад салодкіх ёгуртаў, што прынёс Мірык, яна адмовілася. Мы пакінулі каля ложка хадунок і тапкі. Усю ноч мне бачылася бальнічная палата з хворай маці. Не спалася, і я чытаў мязротныя дзённікі савецкага кіношніка Нагібіна.

Адам ГЛОБУС.

(Заканчэнне будзе.)

■ Факт

Камісарыяты будуць... рэкламаваць армію

На Віцебшчыне павялічылася колькасць хлопцаў, якія літаральна «бегваюць» ад арміі, тым самым парушаючы закон.

— Паводле інфармацыі на пачатак верасня, колькасць такіх злчынстваў, які ўхіленне ад прызыву на ваісковую службу, павялічылася з 3 да 17 — у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам. Задача ваеннага камісарыята — не толькі арганіза-

■ Факт

Камісарыяты будуць... рэкламаваць армію

На Віцебшчыне павялічылася колькасць хлопцаў, якія літаральна «бегваюць» ад арміі, тым самым парушаючы закон.

— Паводле інфармацыі на пачатак верасня, колькасць такіх злчынстваў, які ўхіленне ад прызыву на ваісковую службу, павялічылася з 3 да 17 — у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам. Задача ваеннага камісарыята — не толькі арганіза-

ЗА ЯЧМЕНЬ — ТРАКТАР

На штогадовым рэспубліканскім фестывалі-кірмашы працаўнікоў вёскі «Дажынкi» за самы высокі паказчык па здачы якаснага пiваварага ячменю лепшага сельскагаспадарчае прадпрыемства будзе ўзнагароджана трактарам «Беларус» за кошт уласных сродкаў нарыхтоўшчыка — ААТ «Белсалад».

Як паведамілі ў прэс-службе канцэрна «Белдзяржхарчпрам», лепшыя паказчыкі па пастаўках пiваварага ячменю сёлета мае агракамбiнат «Ждановiчы». Пры дзяржаўным заказе 1 800 тон iм пастаўлена 4 029 тон ячменю, з iх 3 496 тон — «Белсаладу» і 533 тоны — «Крыніцы».

Акрамя таго, лепшыя сельскагаспадарчыя арганiзацыi па пастаўках пiваварага ячменю былі вызначаны ў кожнай вобласці. На Брэстчыне гэта СВК «Крошын» (Баранавіцкі раён), які пры дзяржаўным заказе 2 тысячы тон паставіў нарыхтоўшчыку 3 409 тон, у Віцебскай вобласці — ААТ «Жвіранка» (Шаркаўшчынскі раён), дзе дзяржаўнае бiўе перавышаны на 4 тоны — да 644 тон па факце. У Гродзенскай вобласці лепшым прызнаны СВК «Дварэч-Агра» (Дзятлаўскі раён), які пры дзяржаўным заказе 450 тон паставіў 1 502 тоны пiваварага ячменю. На Магілёўшчыне вылучылася «Горацкая райаграпрамтэхніка» (Горацкі раён), што паставіла 953 тоны ячменю, у той час як дзяржаўнае складаў 200 тон. Гэтыя сельгаспрадпрыемствы будуць узнагароджаны ганаровымі дыпламамі і грашовымі прэміямі ў памеры 70 мільёнаў рублёў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПОПЫТ НА ВОДНЫ ТРАНСПАРТ РАСЦЕ

Сёлета за 8 месяцаў аб'ём перавозак грузаў унутраным водным транспартам склаў 2,9 млн тон, або 121,4% да аналагічнага перыяду летась, паведамілі рэдакцыі ў прэс-цэнтры Мінтранса.

Было падлічана, што за гэты перыяд было перавезена каля 172 тысяч пасажыраў. Аб'ём інвестыцый у асноўны капітал арганізацый унутранага воднага транспарту ў студзені—жніўні склаў 20 млрд рублёў. У адпаведнасці з графікам працягваецца будаўніцтва суднаходнага шляха «Залусзе» Дняпроўска-Бугскага канала.

НАМ ТРЭБА ЯШЧЭ СТОЛЬКІ Ж

У студзені—жніўні сёлета на будаўніцтва жылля выкарыстана 19,4 трлн рублёў інвестыцый у асноўны капітал, што складае 16,2% да агульнага аб'ёму інвестыцый і 117% да ўзроўню адпаведнага перыяду летась. Арганізацыямі ўсіх формаў уласнасці пабудавана 37,1 тысячы новых кватэр (летась за гэты час — 35,8 тысячы). Уведзена ў эксплуатацыю 3,1517 млн квадратных метраў агульнай плошчы жылля, што складае 48,5% да прадугледжанага задання на год, паведамілі рэдакцыі ў Нацыянальным статыстычным камітэце.

Для грамадзян, якія стаяць на ўліку маючых патрэбу ў паліпашэнні жыллёвых умоў, уведзена ў эксплуатацыю 1,69 млн квадратных метраў агульнай плошчы, або 53,6% ад агульнага аб'ёму ўведзенага жылля. У параўнанні са студзенем—жніўнем мінулага года, увод у эксплуатацыю жылля для гэтай катэгорыі грамадзян павялічыўся на 30,9 тысячы квадратных метраў.

З агульнага аб'ёму ўведзенага жылля для грамадзян, якія стаяць на ўліку тых, хто мае патрэбу ў паліпашэнні жыллёвых умоў, з выкарыстаннем дзяржаўнай падтрымкі пабудавана 1,471 млн квадратных метраў, у шматкватэрных жылых дамах у гарадах — 1,155 млн «кватратаў».

У сельскіх населеных пунктах за 8 месяцаў года ўведзена ў эксплуатацыю 844,3 тысячы квадратных метраў агульнай плошчы жылля, або 26,8% ад агульнага ўводу па рэспубліцы (у студзені—жніўні 2012 г. — 23%).

Сяргей КУРКАЧ.

СКРАЎ ТОЕ, ЧЫМ ГАНДЛЯВАЎ

Прадавец адной са сталічных крам скраў планшэты, якімі павiнен быў гандляваць.

Паводле інфармацыі Цэнтральнага РУУС г. Мінска, малады чалавек працаваў у секцыі «Тэхніка» ўжо два гады. У пачатку жніўня да яго на рэалізацыю паступіла 15 планшэтных камп'ютараў розных марак і мадэляў, якія былі выстаяўлены ў вітрыне. У адзін з вечараў, калі ў краме было шмат наведнікаў, прадавец узняў шэсць планшэтаў на агульную суму звыш 28 мільёнаў, аднёс іх у сваю шафу ў службовым гардэробе, пасля чаго, як нічога ніякага, працягнуў працаваць. Пасля закрыцця крамы злымыснік вынес планшэты, якія неўзабаве прадаў. Прапажа выявілася толькі праз нейкі час, хаця малады чалавек быў упэўнены, што яго ніхто не закладозрыць. Зладзюшка пакарыў нанесены ўрон у поўным аб'ёме — унёс вышэйназваную суму на разліковы рахунак крамы.

ХРУСТАЛЬНАЯ ШАЙБА

НА ПАМ'ЯЦЬ ПРА ЧЭМПІЯНАТ

У каталог прадукцыі з сімвалікай чэмпіянату свету па хакеі, які пройдзе ў нашай краіне ў наступным годзе, ужо ўключаны вырабы 175 прадпрыемстваў.

Яны заключылі дагаворы на вытворчасць тавараў-лагатыпаў чэмпіянату свету-2014. Сам каталог прадукцыі быў распрацаваны Міністэрствам гандлю. Цяпер у яго пераліку: магніты, значкі, розная кніжная прадукцыя, наклеікі, хрустальныя шайбы, ключы, кубкі, вазы, святлоадбівальныя элементы, спартыўныя касцюмы, гальштукі, сумкі, залпчэнікі, прадукты харчавання. Які адзначаюць у міністэрстве, згаданая прадукцыя ўжо сёння карыстаецца вялікім попытам у пакупнікоў. Тавары з сімвалікай чэмпіянату свету можна будзе набыць практычна ў любой краме краіны. Мiнгандлю робіць усё, каб і беларусы, і госці чэмпіянату мелі магчымасць без цяжкасцяў набыць нешта на памяць пра гэта мерапрыемства. З гэтай мэтай міністэрствам ва ўзаемадзейнасці з Федэрацыйнай хакейна-канануаўчым уладам на месцах рэкамендавана ўключыць шырокі асартымент тавараў-лагатыпаў у асартыментны пералік гандлёвых арганізацый усіх формаў уласнасці, у тым ліку ў аб'ектах прыдарожнага сэрвісу і на аўтазаправачных станцыях.

Сяргей РАСОЛЬКА.

КАНТРАБАНДНЫЯ МУЛЬТЫВАРКІ

НА 94 МІЛЬЁНЫ

На аўтадарозе Мінск—Вiцебск, каля вёскі Верхняе Крывiна Бешанковiцкага раёна мiлiцыянеры затрымаў аўто, на якім везлі кантрабандныя мультываркі (60 штук) агульным коштам 94 мільёны рублёў.

Індывідуальныя прадпрыемальнікі, які знаходзіліся за рулём «Мерседэс-Бенц», не прадставілі на гэту суправаджальныя дакументы. На яго быў складзены адміністрацыйны пратакол. Груз канфіскавалі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЯК МАХЛЯР «АПЛАЧВАЎ» КРЭДЫТ

Каля 20 фактаў махлярства, звязаных з растэрміноўкай плацяжоў за тавары, устаноўлена з боку афіцыйнага нідзе не працуючага і раней ўжо судзімага жыхара абласнога цэнтара, паведамляе аддзяленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Гродзенскага аблвыканкама.

У розных салонах мабільнай сувязі ён арудаваў па адной схеме: знаходзіў людзей, якія за ўзнагароджанне ў 50 долараў згаджаліся браць на ўмовах растэрміноўкі плацяжы тэхніку (часцей за ўсё планшэты і мабільныя тэлефоны), паверыўшы абяцанням, што ў далейшым ніякіх праблем з пагашэннем крэдыту не ўзнікне. Пасля чаго аферыст, які стаіць на на ўліку ў нарколага, рэалізоўваў тавар, а пра сваё абавязнасцывы тут жа забываў. Так працягвалася з мінулагадняга лета і да таго часу, як ім зацікавілася праваахоўныя органы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

■ Прыватная эканоміка

СЕНА НА АСФАЛЬЦЕ

Як затрымаць моладзь у вёсцы? Ужо цяпер гэтае пытанне стаіць на мяжы паўсядзённасці і філасофіі. Атрымаўшы якавую прапіску падчас размеркавання, наваспечаныя ўладальнікі дыпламаў пачынаюць актыўна думаць і разважаць: «Што ж рабіць?». Для большасці ўчарашніх пяцікурснікаў два гады адпрацоўкі ў вёсцы ўяўляюцца жыццёвай чорнай дзіркай. І маладыя спецыялісты стараюцца пазбегнуць яе «гравітацыйнага прыцягнення» любымі шляхамі. Чаму кожнае лета аддзелы кадры ў рэгіёнах нагадваюць хутчэй канвеер, чым зладжаную каманду? Паспрабем калі не даць адказ на гэтае пытанне, то хаця б наблізіцца да яго.

Жыць, існаваць

ці проста працаваць

Аляксандр Грынец летас атрымаў пасведчанне аб вышэйшай адукацыі. За пяць гадоў — 12 месяцаў сталай працы, наперадзе — яшчэ адзін год абавязковай адпрацоўкі ў вёсцы. У планах хлопца на будучыню якавое жыццё мае статус «пасля заканчэння знішчыць аб ім любыя ўспаміны».

Аляксандр працуе галоўным інжынерам-энергетыкам у адным з сельскагаспадарчых кааператываў Брэсцкай вобласці. Гэтае працоўнае месца ён атрымаў адразу ж пасля ўніверсітэта.

— Вучыўся я ў Беларускам дзяржаўным аграрна-тэхнічным універсітэце. Пяць гадоў лекцый і лабараторных заняткаў на агра-энергетычным факультэце — і галоўны інжынер-энергетик. На размеркаванні я меў права выбраць прапанаванае месца ў Гродзенскай ці Брэсцкай вобласці. Выбраў Брэстчыну, бо сам родам з абласнога цэнтара, дый пасаду тут адразу прапанавалі высокую. Вядома, маральна я рыхта-

ваў сябе, што дзядзечца жыць у вёсцы. Але я не вельмі добры псіхааналітык, бо не ўлічыў усіх цяжкасцяў, з якімі мне давялося сутыкнуцца. Цяпер, праўда, я ўжо прывык да работы, да калег, аднак напачатку ўва мне віраваў моцны ўнутраны пратэст.

Па-першае, было цяжка ўсваяваць, што працоўны дзень не абмежаваны фіксаваным часам. Мае першыя дні кравы прыпалі на ўборку эбожжавых, таму працынацца даводзілася на досвітку, а клясся спаць апоўначы. Па-другое, складваліся неадназначныя стасункі з калегамі. У так званай «канторы» да мяне ставіліся з павагай і разуменнем, калі ж дазваляліся кантактаваць з электрамэнцэрамі і слесарамі, узніклі праблемы. Ніхто не хацеў прыслухоўвацца да «маладога ды злэбнага», а п'янтва на працоўным месцы, на жаль, не выключны выпадак. Дзяці Богу, такі разам са мной працуе Мікалай Сцяпанавіч

— дасведчаны электрык і вельмі разумны чалавек. Дзякуючы яго парадам я змог навучыцца шмат яким карысным рэчам у прафесіі і, кажучы шчыра, правільна паставіць сябе як начальнік.

Жыве Аляксандр у асобным доме, які яму выдзеліла кіраўніцтва СВК. А ў дадатак — 20 базавых велічынь, каб яго абжыць.

— На жыллёвыя ўмовы грэх скардзіцца. Цёплыя цагляны дом, тры вялікія пакоі (хоць жыць, па сутнасці, у адным), ванна, прыбіральня, гарачая вада — усё, як у гарадской бацькоўскай кватэры. Ды і прысядзібны ўчастак ажно 15 сотак. Сёлета нават самастойна садзіў агуркі, атрымаў неабліг ўраджай (сьмяецца). Шчыра, не чакаў сам ад сябе, што калісьці буду мець такі заняткі і ён мне спадахоўвацца да «маладога ды злэбнага», а п'янтва на працоўным месцы, на жаль, не выключны выпадак. Дзяці Богу, такі разам са мной працуе Мікалай Сцяпанавіч

культуры з дыскатэкай, аднак там заўсёды пуста. Можна, толькі малеча калі-нікалі завітае. Была кавярня, аднак праз нерэнтабельнасць і яна зачынілася. Вядома, ёсць тут сябры — добрыя хлопцы і дзяўчаты — аднак, пакуль ты малады, хочацца не сядзець і піць (у лепшым выпадку піва), а шукаць пажытак для мозгу і для душы ў больш цікавых рэчах. Адно што зімой добра, калі на санях каталіся. Сапраўдна здарова забавы!

Казаць пра заробковую плату Аляксандр не саромецца: па якавых мерках атрымлівае ён няблага.

— Год таму мой першы заробак быў дзесці тры з паловай мільёны рублёў, — прызнаецца малады інжынер-энергетик. — Цяпер атрымліваю крыху больш, плюс як маладому спецыялісту мне даплочваюць дзве базавыя велічынь. У выніку атрымліваюцца 4 мільёны, калі дзі і больш. Аднак, прызнаюся шчыра, не ведаю, адкуль СВК бярэ

такія грошы на зарплату спецыялістам. У кааператыва паўсюль вялізны запачынанасці: і за тэхніку, і за паліва, і за кармы для жывёл. Калі заробковую плату налічылі б з прыбытку СВК, думаю, я павiнен быў бы сам даплаціць майму працадаўцу.

Раскодаў у мяне не так шмат. Плачу за камунальныя паслугі тысяч 160-180, прадукты куляю ў краме (іх тут усяго дзве), калінікалі выбіраюся ў раённы цэнтр адпачыць ад якавовай самоты і ад пільнай увагі суседзяў да свайго прыватнага жыцця. Пражыць на два мільёны ў месяц для мяне абсалютна рэальна. На што ідуць астатнія грошы? На «чорны» дзень, у які я вырашаю каардынальна змяніць сваё жыццё. Але да яго як мінімум яшчэ 11 месяцаў...

Усё канчаецца,

усе змяняюцца

Пастаянная змена маладых спецыялістаў у сельскай гаспадарцы — з'ява не новая і даволі набалелая. Спінчыць яе стараюцца рознымі спосабамі: і матэрыяльнымі боноусамі, і прадастаўленнем жылля, і паліпашэннем умоў працы. Аднак пакуль «каэфіцыент карыснага дзеяння» гэтых намаганняў толькі імкнецца дасягнуць абсалюту.

— Кожны год мы кагосьці вітаем і адначасова развітваемся, — кажа кіраўнік СВК, у якім працуе Аляксандр. — Толькі пройдзе два гады — і наша моладзь імкнецца змяніць месца жытцарства на горад. Вядома, набраўшыся належнага досведу. Мы зацікаўлены, каб маладыя людзі заставаліся працаваць у нас, таму не шкадуем матэрыяльных сродкаў на іх «заахвочванне». Сёння ў нашым СВК працуе каля 230 чалавек. Толькі 38 з іх ва ўзросце да 35 гадоў. На жаль, маладыя людзі імкнуцца адразу атрымаць усё, прыкладваючы для гэтага мінімум намаганняў. Ніхто не хоча працаваць. Вядома, умовы працы ў СВК не самыя лепшыя. Сельская гаспадарка — гэта жывы працэс, які патрабуе увагі

і клопату кожную гадзіну. Мы ж не можам забараніць жывёлам хацець есці ці агракультурам — расці. Ды здараецца ўсякае. Таму ненармаваны працоўны дзень, у прынтэце — норма. На жаль, маладзе пакаленне не увабра-ла ў сябе любові да зямлі, таму скажаць пра яго адданасць гэтай справе хоць вельмі хачу, але не мару. На вялікі жаль.

Да любога занятку —

з любоўю

Паводле звестак Нацыянальнага статыстычнага камітэта, сярэдняя заробковая плата ў сельскай гаспадарцы складае 4 млн 316,6 тысячы рублёў. Прыблізна на такую суму жыве 23,7% насельніцтва Беларусі. Толькі ўявіце сабе: менш за чвэрць беларусаў жыве ў вёсцы, і яна забяспечвае усю краіну асноўнымі прадуктамі харчавання! Здавалася б: заробак для вёскі небагі, жыллем забяспечваюць і г.д. Чаму б моладзі не працаваць? Аднак трэба ўлічваць, што матэрыяльнае становішча не ва ўсіх сельскагаспадарчых асобах: і матэрыяльнымі боноусамі, і прадастаўленнем жылля, і паліпашэннем умоў працы. Аднак пакуль «каэфіцыент карыснага дзеяння» гэтых намаганняў толькі імкнецца дасягнуць абсалюту.

— Кожны год мы кагосьці вітаем і адначасова развітваемся, — кажа кіраўнік СВК, у якім працуе Аляксандр. — Толькі пройдзе два гады — і наша моладзь імкнецца змяніць месца жытцарства на горад. Вядома, набраўшыся належнага досведу. Мы зацікаўлены, каб маладыя людзі заставаліся працаваць у нас, таму не шкадуем матэрыяльных сродкаў на іх «заахвочванне». Сёння ў нашым СВК працуе каля 230 чалавек. Толькі 38 з іх ва ўзросце да 35 гадоў. На жаль, маладыя людзі імкнуцца адразу атрымаць усё, прыкладваючы для гэтага мінімум намаганняў. Ніхто не хоча працаваць. Вядома, умовы працы ў СВК не самыя лепшыя. Сельская гаспадарка — гэта жывы працэс, які патрабуе увагі

Любоў КАСПЯРОВІЧ

■ Агульная выгада

«БЕЛАРУСЬ — ІДЭАЛЬНАЯ БАЗА»

Дзелява канферэнцыя «Беларусь — Чэхія» стала чарговай старт-пляцоўкай для новых эканамічных праектаў. Чэхія працягвае шырую зацікаўленасць да ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. І беларускі бізнес адказвае гатоўнасцю рэалізоўваць ідэі і прапановы. 48 беларускіх і 20 чэшскіх бізнесменаў сабраліся за «галіновым» сталом перамоў, каб падзяліцца ўласнымі эканамічнымі інтарэсамі і спадзяёмся, стаць надзейнымі партнёрамі.

Для Беларусі Чэхія мае значэнне аднаго з найважнейшых эканамічных партнёраў, пра што сведчыць 15-е месца ў спісе краін, з якімі мы маем найбольшы таваразварот. Летась аб'ём двухбаковага гандлю пераўзышоў 571 млн долараў ЗША, а пачынаўся ён у 2005 годзе са 155 млн. Павышаюцца не толькі сумы, але і колькасць узаемных кантактаў. Чарговая сустрэча мела на мэце пашырыць арэал супрацоўніцтва ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы, будаўніцтве, медыцыне, банкаўскіх і юрыдычных паслугах, кандытарскай вытворчасці.

«Гандлёва-прамысловыя адносіны паміж нашымі краінамі паліпашаюцца з кожным годам, аднак Беларусі і Чэхіі неабходна актыўней іх умацоўваць, — упэўнена часова павераны ў справях Чэшскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Дагмар Дзіздзенка Наваградска. — Для гэтага ёсць належны патэнцыял. Напярэдняй дэлегацыя чэшскіх бізнесменаў наведала Магілёўскую вобласць, дзе мы таксама убачылі немалыя магчымасці для супрацоўніцтва. І тым кампаніям з Чэхіі, якія сёння прысутнічаюць у Мінску, маюць намер агучыць цікавыя прапановы беларускім партнёрам».

Па словах спадарыні Наваградскай, ужо сёння партнёрскай кампанія мадэрнізуе ў Беларусі хімічную, нафтахімічную і целюлозна-папяровую вытворчасць, сёнагадоўчыя фермы, лагістычныя цэнтры, забяспечваючы энергетычныя аб'екты сучасным абсталяваннем. «Гэта ўжо нямала, аднак мы імкнёмся выкарыстоўваць наш патэнцыял яшчэ больш», — падкрэслівае прадстаўніца Чэхіі.

Наколькі прывабныя ўмовы вядзення бізнесу ў РБ для чэшскага боку? Францішак Маспалст, выканаўчы дырэктар Чэшскай гандлёва-прамысловай палаты па краінах СНД, не сумняваецца і ў іх паспяхоўнасці і не бачыць перашкод для плённага супрацоўніцтва.

— Беларусь для чэшскіх прадпрыемальнікаў — цікавая і перспектыўны партнёр. Ваша краіна — гэта тая база-медыятар у цэнтры Еўропы, на якую ўжо сёння трэба актыўна працаваць. Умовы, створаныя ў свабодных эканамічных зонах, садзейнічаюць таму, каб чэхі сумесна з беларускімі партнёрамі пачалі разгортаць агульны бізнес, наладжваюць вытворчасць і пад маркай «Зроблена ў Беларусі» выходзіць на рысыіскі рынак. Вядома, адсюль гэты крок можна рабіць на зусім іншых фінансавых умовах, чым з Чэхіі, Еўрасаюза. Калі мы даём публічныя парадкі прадстаўнікам чэшскага бізнесу, перш за ўсё звяртаем увагу, наколькі ў Беларусі прыстойныя, добра сумленныя, высокакваліфікаваныя супрацоўнікі. І гэта — адна з перадумоў поспеху сумесных праектаў. Мы пачалі прыязджаць у Беларусь 10 гадоў таму. Першы раз наша дэлегацыя складалася з пяці бізнесменаў. Кожны год іх колькасць толькі павялічвалася. Сёння Еўропа знаходзіцца не ў самым лёгкім эканамічным становішчы, таму мы працуем далей, дапамагаючы адзін аднаму, паступова развіваючы сумесны бізнес.

— Без цяжкасцяў, зразумела, не абдызецца. У чым вы бачыце галоўныя перашкоды?

— Ды ніякіх. Працаўнікі тут высокакваліфікаваныя, таму ёсць магчымасць прывозіць і ўкраянцыя самыя новыя тэхналогіі. Ёсць гарантыя, што з ёй будзе працаваць так, як і ў Чэхіі. На жаль для нас, але на ішчасце для нас, кошт працоўнай сілы ў Беларусі больш нізкі, чым у Чэхіі. Пры гэтым з Беларусі шлях на рысыіскі, украінскі, казахскі рынкі нашмат бліжэйшы. На мой погляд, Беларусь — ідэальная зона, база, сумесна з якой мы зможам асвоіць новыя эканамічныя прасторы.

○○○

І Беларусь, і Чэхія імкнуцца пашырыць свае эканамічныя магчымасці. Абедзве краіны маюць шырую зацікаўленасць у якасных зменах вытворчасці і сферы паслуг. Дзеляваві візіты кшталту мінулай канферэнцыі пераконваюць у тым, што Беларусь умее быць выгаднай, прывабнай пляцоўкай для замежных інвестыцый. Колькі плённы яны прыносяць, пакажа будуча справаздача аб узаемным таваразвароце. Аднак ужо сёння найлепшым паказчыкам з'яўляюцца канкрэтныя планы і прапановы заходніх партнёраў.

Любоў КАСПЯРОВІЧ

■ Фінансавы Выдатнік

ЯК БЯСПЕЧНА ПРАВОДЗІЦЬ ПЛАЦАЖЫ ў ІНТЭРНЭЦЕ?

Як ні скептычна я стаўлюся ўвогуле да прагрэсу і бласкочнага развіцця ўсяго на свеце, баючыся, што прырода калі-небудзь нам адмоўчыць, прызнаю, што ёсць шмат пераваг у новых тэхналогіях. Памятаеце, мінулы раз мы расказвалі, як бяспечна карыстацца плацежнымі карткамі пры аплаце тавараў у крамах, паслуг? Я тды пісаў, што са з'яўленнем безьяўных грошай стала наахвот працей карыстацца сваімі фінансамі. Але нават гэта ўжо можна лічыць учарашнім днём. Калі ў цябе ёсць плацежная картка, — гэта цяпер ужо нармальна. А вось калі ты яшчэ і праводзіш плацяжы праз Інтэрнэт, то можаш смела лічыць сябе «праснутым». Як карыстацца такім відам паслуг бяспечна, расказвае Алена Лагуніна, начальніца аддзела арганізацыі працы Разліковага цэнтара пластыкавых карткаў Беларускабанка.

Карыстацца сваймі кап'ютарам

«Правадзеныя аплаты пакупак у Інтэрнэце хутка набірае папулярнасць з прычыны сваёй зручнасці і эканоміі часу. Але пры гэтым апэрацыі ў Інтэрнэце спалучаны з павышай рызыкай. Таму лепш для таіх капілек пакупак завесці асобны рахунак і картку, куды доліць пералічаныя неабходныя сумы грошавых сродкаў», — паярэджае спецыяліст. Акрамя таго, абавязкова трэба вы-

конваць наступныя рэкамендацыі: ► Перад правадзеным аплатой азнаёмцеся з умовамі аплаты, вяртанна (адмены), кампенсаций і дастаўкі заказа, а таксама высветліце інфармацыю аб кантактных асобах дзеля прад'яўлення прэзэнцый і выпадку іх узнікнення. ► Звяртайце ўвагу на інфармацыю аб дадатковых умовах вядзення разлікаў за паслугі, асабліва выведзеную дорымным шрыфтам. ► Не адказвайце на электронныя лісты, у якіх ад імя банка або іншых

арганізацый, а таксама грамадзян вяс прасяць даць персанальную інфармацыю, у тым ліку рэківізіты вашай карткі (напрыклад, на падставе іх абнаўлення або для рэгістрацыі).

► Пры браніраванні паслуг праз Інтэрнэт, у выпадку, калі па нейкіх прычынах вы не плануеце скарыстацца імі, абавязкова правадзіце адмену браніравання праз той жа Інтэрнэт-сайт згодна з пазначанымі на ім працэдурамі. Атрыманы вамі код адмены браніравання з'яўляецца доказам таго, што бронь

сапраўды адменена. За несвоечасовае адмену броні вытворца паслугі мае права спісаць з вашага рахунку суму грошавых сродкаў у вызначаным ім памеры.

► Падтрымлівайце ў актуальным стане антывірусныя праграмы, усталяваныя на вашым камп'ютэры. Выкарыстоўвайце ліцэнзійныя праграмы, забяспечваючы іх ліцэнзійнае правадзіце Інтэрнэт-плацяжы лепш са свайго камп'ютэра ў мэтах захавання прыватнасці персанальных звестак і інфармацыі аб картцы.

► Ніколі не ўказвайце ПІН-код карткі пры працы ў Інтэрнэце.

Сістэма «Разлік»

Калі вы пакуль што не вельмі упэўнена адчуваеце сябе ў Інтэрнэце, а стаяць у банку ў чарзе, каб аплаціць, напрыклад, мабільную сувязь, таксама не хочацца, выкарыстоўваць банкаматы і інфакіёскі. У іх усталяваны Аўтаматызаваныя інфармацыйныя сістэмы аднай разліковай і інфармацыйнай прасторы

■ Лад жыцця

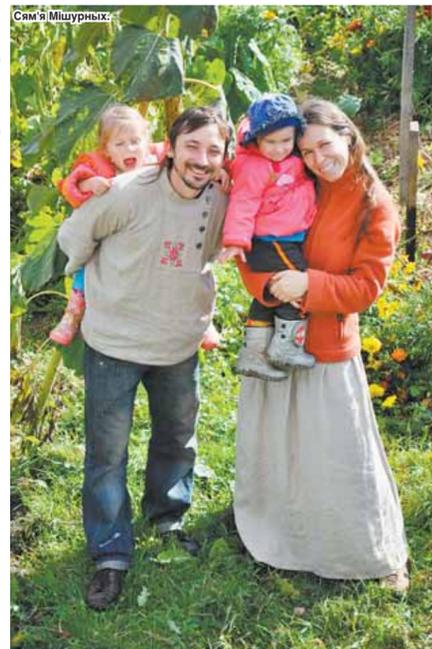
ДОМ НА ГАРЫ

Вёска Гара месціцца на Віцебскім узвышшы, на вышыні 254 метраў над узроўнем мора. Калі б не прыезджыя, гэтая вёска, якая знаходзіцца прыблізна ў 30 кіламетрах ад абласнога цэнтра, хутчэй за ўсё, знікла б з карты: з карэнных жыхароў засталася там толькі адна бабуля ў вельмі паважаным узросце... Але, пачынаючы з 2005 года, побач з ёю пачалі сяліцца сем'і. Дзіўны факт: людзі пераязджаюць з гарадоў, каб жыць у глыбіні, карміцца ад натуральнай гаспадаркі, зарабляюць на тым, што робяць сваімі рукамі. Яны прымаюць турыстаў, праводзяць майстар-класы па вырошчванні экалагічна чыстых агародных і садавіны і зусім не сумуюць па гарадскіх выгодах. Чаму? Што цягне ў Гару людзей, чым яны жывуць?

«Сотавая» энергетыка

Спачатку кідаецца ў вочы дом, які па сваёй канструкцыі вельмі нагадвае... цырк-шапіто. Мой праважаты, уладальнік аднаго з «радавых маёнткаў» Уладзіслава Мішурных, прапанаваў зазірнуць. Як высветлілася, жыллё поўнаасцю дабудавана толькі звонку. На жаль, гаспадары дома не аказалася. Але Уладзіслаў раскажаў, што дыяметр «арэны» дома 13,5 метра. Для параўнання: стандартная цыркавая арэна мае класічны дыяметр 13 метраў. У доме няма ўнутраных сценаў, але запланавана будаваць другі паверх. Гаспадар, пакуль не дабудоваў жыллё «пад ключ», перыядычна жыве ўсрэдзіне ў... палатцы. Высветлілася, што ён — прафесійны архітэктар.

Іншыя жыхары пасёлка пры ўзвядзенні дамоў прымяняюць тэхніку так

Сем'я Мішурных.

званага цяжкага і лёгкага самана — з выкарыстаннем гліны. Дом Улада і Алы Мішурных, якія жывуць разам з дачкамі: 5-гадовай Ладзі і 3-гадовай Дабрынай, таксама нестандартны. Жылто зроблена ў выглядзе пчалінай ячэйкі — шасцівугольнае. Гаспадыня, якая пакуль знаходзіцца ў дэкрэтным водпуску, сцвярджае, што гэта спрыяе добрай энергетыцы ў доме. Кожны ў доме Улад зрабіў па канструкцыі распрацоўшчыка з Расіі. Каб сагрэць дом, не патрабуюцца шмат дроў. Побач з комінаем — «цёплая льяжанка», на якой вельмі любяць адпачываць турысты. Ваду гаспадары прыносяць са свайго калодзежа. Плануюць правесці водаправод у складчыну з суседзямі. Газ — у

балоне, энергазабеспячэнне — цэнтралізаванае, ёсць доступ да інтэрнэту. Словам, цывілізацыя прысутнічае.

Саламяныя градкі

Здзіўляе агарод Мішурных, які гаспадары называюць саламяным. — Як бачыце, паўсюль на градках і ў садзе саломы. Калі яна перагнивае, то пераўтвараецца ў біямасу, у якой жывуць толькі карысныя для раслін чарвякі і бактэрыі. На нашым агародзе няма адкрытых участкаў зямлі, усё ў саломе — нават клубы. Мы стараемся выкарыстоўваць сваё насенне, часам заводзім новыя віды, але ні ў якім выпадку не гібрыды, — раскажае Ала.

Усю тэхналогію цяжка апісаць. Каб перадаць, наколькі яна эфектыўная, можна адзначыць, што неўзабаве Мішурыны збяруць другі ураджай бульбы. Ураджайнасць, паводле іх падлікаў, прыкладна такая ж, як і пры традыцыйным метаде вырошчвання. А якасць «другага хлеба» зусім іншая.

Падчас экскурсіі па падворку звяртаю ўвагу: увесь агарод знаходзіцца ў абрамленні культуры (якія таксама растуць у саломе), пасаджаных у выглядзе сонца. Аксаміткі вакол «сонечнага дыска» адгужваюць шкоднікаў, побач — розныя салатныя расліны. А «прамяні сонца» — змешаныя пасадкі: морква, цыбуля, капуста, пятрушка, рэпа, бруква. Гэта, сцвярджае Ала, зноў жа не толькі пытанне карыснасці, але і добрай энергетыкі. Па перыметры маёнтка высаджана жывая агароджа: лістоўніцы, елкі, ліхты, кедр...

— Такім чынам вырошчаныя (метадам арганічнага земляробства) прадукты можна назваць экапрадукцыйнымі, якія карыстаюцца вялікім попытам у замежжы. Напэўна, неўзабаве попыт

на яе з'явіцца і ў Беларусі, — працягвае Ала. І ў гэтым сям'я бачыць вялікую перспектыву. Экапрадукцыя каштуе дорага і ўжо запатрабавана.

Сям'я таксама займаецца пчальствам, дый тут выкарыстоўвае незвычайную тэхналогію: для пчол зроблены гарызантальныя калоды. Там пчолы самі выбудоўваюць сабе соты, жывуць так, як «на волі»...

Без агароджы

Цікава, што ва ўсім паселішчы няма агароджаў. А усё таму, што выпадковыя людзі тут не селяцца.

Бабулька, якая жыве ў вёсцы Гара, спачатку лічыла, што побач пасяліцца нейкія сектанты. Цяпер сяброў з суседзямі і любіць прыходзіць на мерапрыемствы, якія праводзяцца на паляне. Нядаўна, напрыклад, адбыліся «Горскія гульні» — насычаны падзеямі фестываль са спартыўнымі конкурсамі, майстар-класамі. Падчас «гульні» адбыліся і вясёлкі з танцамі, песнямі і з дэ-

Купальны дом.

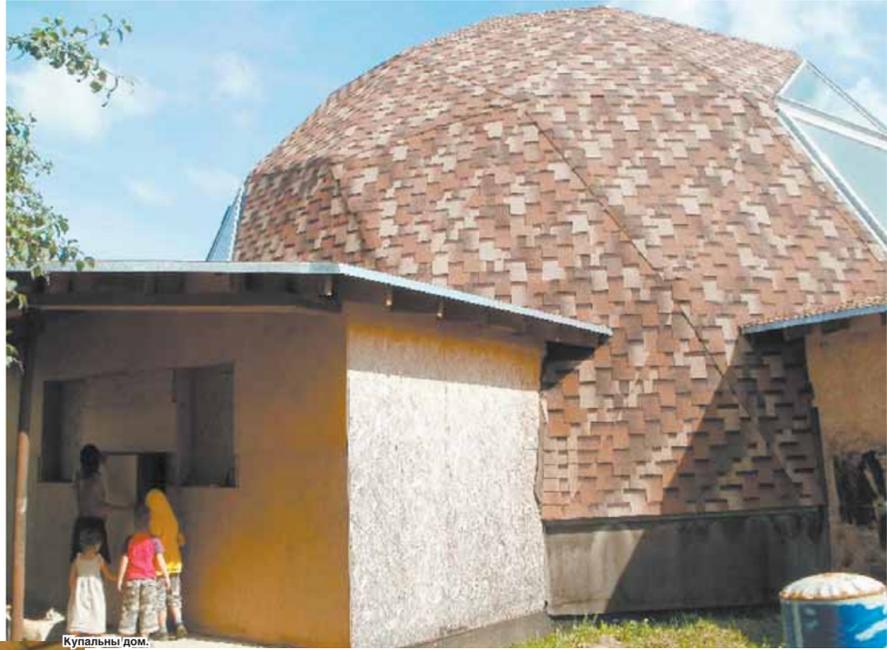
густавымі ўрбачы — пакуль што экзатычнага ў нашай краіне прадукту, карыснага для здароўя. Напрыканцы запаскалі ў начное неба кітайскія ліхтарыкі... Між іншым, у мерапрыемстве змаглі ўзяць удзел усе ахвотныя. Адна ўмова: быць прыхільным здаровага ладу жыцця.

— У нас было жаданне стварыць экапаслак, дзе збяруцца аднадумцы, — раскажае Улад і Ала.

Яны не ўжываюць спіртное, не кураць, нават мяса не ядуць. І суседзі такія ж. Гэта іх філасофія, якая дазваляе жыць у гармоніі з сабой, суседзямі, прыродай, усім светам...

Агра-, эка- ды іншы турызм

Сям'я робіць першыя спробы ў агра- і эка-турызме. Гас-

Купальны дом.

густавымі ўрбачы — пакуль што экзатычнага ў нашай краіне прадукту, карыснага для здароўя. Напрыканцы запаскалі ў начное неба кітайскія ліхтарыкі... Між іншым, у мерапрыемстве змаглі ўзяць удзел усе ахвотныя. Адна ўмова: быць прыхільным здаровага ладу жыцця.

— У нас было жаданне стварыць экапаслак, дзе збяруцца аднадумцы, — раскажае Улад і Ала.

Яны не ўжываюць спіртное, не кураць, нават мяса не ядуць. І суседзі такія ж. Гэта іх філасофія, якая дазваляе жыць у гармоніі з сабой, суседзямі, прыродай, усім светам...

Наведваліся сюды і немцы. Пра незвычайную вёску ім раскажала беларуская, якая выйшла замуж і цяпер жыве за мяжой. Іншаземцы былі ў захапленні ад убачанага, а таксама натуральнай ежы і напой.

Ала — член творчай майстэрні «Берагіяна». Яна і іншыя майстры ствараюць калекцыі адзення з лёну, Штаны, спадніцы, кашулі для дарослых і дзіцяці ўпрыгожваюць вышыўкай у нацыянальным стылі.

— У 2010 годзе адна з калекцый заняла першае месца ў конкурсе народ-

ці могуць у цёплы час года спыніцца ў «ільняной» палатцы. Унутры на ложках — ільняная бялізна, падушкі набіты карыснымі зёлкамі. Пах непаўторны!

Для прыезджых праводзяць розныя майстар-класы: па пляценні з лазы, прыгатаванні сыроў па старажытных рэцэптах, вышыўанні і гэтак далей. Вялікі інтарэс выклікаюць у гэтых народных традыцый, майстар-класы па старажытных танцах, выпечка традыцыйнага беларускага хлеба без дражджэй, «фіталаходы» з дэзінфекцыяй розных гатункаў зёлкавай гарбаты.

Наведваліся сюды і немцы. Пра незвычайную вёску ім раскажала беларуская, якая выйшла замуж і цяпер жыве за мяжой. Іншаземцы былі ў захапленні ад убачанага, а таксама натуральнай ежы і напой.

Ала — член творчай майстэрні «Берагіяна». Яна і іншыя майстры ствараюць калекцыі адзення з лёну, Штаны, спадніцы, кашулі для дарослых і дзіцяці ўпрыгожваюць вышыўкай у нацыянальным стылі.

— У 2010 годзе адна з калекцый заняла першае месца ў конкурсе народ-

най творчасці на міжнародным фестывалі ў Маскве. А летас мы там занялі другое месца. Апроч таго, мы неаднаразова ўдзельнічалі ў Горадзе майстроў на міжнародным фестывалі мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску», у 2010-2011 гадах прынялі ўдзел у віцебскім фестывалі «Феерыя лёну».

Экадзённе ў наш час вельмі, можна сказаць, трэндывы кірунак моды. Ёсць ужо ў «Берагіні» пастаянныя пакупнікі. Адна масквічка, у прыватнасці, набыла каля 30 стroy, вырабленых «на Гары». Ахвотна купляюць жыхары мегаполіса і суверэныя ляняныя мяшчкі з лекавымі зборамі «ад Мішурных»!

— Вельмі прыемна, што адзенне з нашага беларускага лёну, расшытае славянскімі сімваламі-абразамі, з задавальненнем носяць у Маскве, Пецеры, нават у Парыжы, а таксама ў Германіі, Татарстане, Казахстане, Ізраілі. Гэта тэхняне на стварэнне новых калекцый, асвеценне новых напрамкаў творчасці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ, фота аўтара.

Віцебскі раён

Слукц па праве можа прэтэндаваць на званне «горад музеяў». Ёсць тут свой ранні гісторыка-краязнаўчы музей, музей салаўя, музей прасіа. У прафесійна-тэхнічным каледжы перапрацоўчай прамысловасці створаны музей, які мае тры розныя напрамкі. Адна музейная зала раскажа пра гісторыю самой навукавай установы, чатыры прасторныя памяшканні адведзены пад гісторыка-краязнаўчы музей, дзе сабрана каля 2 тысяч экспанатаў.

Ёсць тут і сапраўднае ноу-хау — музей малака. Пра яго наведванні міжволі падумалася ў горадзе створаны «гімн» слуска-

ГІМН МАЛАКУ

У СЛУЦКІМ КАЛЕДЖЫ ПРАЦУЕ АДЗІНЫ Ў КРАІНЕ ЎНІКАЛЬНЫ МУЗЕЙ

му поясу ў выглядзе скульптуры «Ткач» і памятнага знака. Магчыма, у перспектыве тут з'явіцца і гімн малаку, паколькі менавіта слукцкія малочнікі першымі ў краіне адкрылі такі музей.

Ідэя стварэння музея лунала даўно, але ажыццявіць яе ўдалося ў 2008 годзе, да 60-гадовага юбілею каледжа, — распавяла выкладчыца спецыяльнай тэхналогіі малака і малочных прадуктаў, а па сумяшчальніцтве экскурсавод Наталля Азёрная. — Малако — цудоўны прадукт, яго проста нельга не ўвекавечыць у гісторыі. Над экспазіцыямі працавала цэлая каманда: майстры, выкладчыкі, навучэнцы. Мы прасілі інфармацыю практычна ва ўсіх буйных прадпрыемстваў малочнай прамысловасці, таму што наша мэта была раскажаць не толькі пра малако, але і пра людзей, якія працуюць у галіне. Дзякуй, усё завады адклікнуліся, даслалі што змаглі.

Мне, напрыклад, адразу кінулася ў вочы фігурка жабкі, хоць і змешчана яна ў перадапошняй экспазіцыі.

— Гэта ж першы халадзільнік, якім карысталіся яшчэ ў даўніну, — смеецца Наталля Уладзіміраўна. — Для таго, каб малако не пракасіла, не псавалася, у ёмістасць апускалі жабку. Гэта істота, паводле легенды, навучыла чалавека і масла збіваць.

Звычайна экскурсіі пачынаюцца з экспазіцыі, якая раскажа пра значнасць малака і яго карысць для чалавечага арганізма. «На пачатку заняткаў мы заўсёды нагадваем навучэнцам пра тое, з якім цудоўным прадуктам ім дзяўдзецца працаваць. У ім прысутнічае ў пэўных суадносінах амаль уся перыядычная сістэма Мендзельева», — гаворыць Наталля Азёрная.

У асобнай вітрыне месціцца прыбор, што выкарыстоўвалі раней для лабараторных даследаванняў. Прыбор Тэрнера пасляваеннага ўзору служыў для вызначэння кіслотнасці малака, побач — тлушчмер. Цяпер іх замянілі аналізатары, якія за 8 секунд вызначаюць якасць малака. Ранейшы спосаб займаў да паўгадзіны. У асобнай скры-

начцы — рэпараты, прызначаныя для атрымання спецыяльных асродкаў па вырошчванні мікраарганізмаў у лабараторных умовах. А вось і стары мікраскоп, з якім лягчэй працаваць, чым з сучасным электронным. Ва ўсялякім выпадку, так сцвярджае спецыяліст.

Сепаратар для атрымання вяршкоў 1956 года выпуску выкарыстоўваецца як наглядны дапаможнік для навучэнцаў. Яго прадукцыйнасць — тры тоны за гадзіну. Унікальнасць апарата ў тым, што такіх больш не засталася на заводах малочнай галіны. «Аксакала» замяніла сучасная апаратура, здольная перапрацоўваць 25 тон малака штогадзіна. А вось міні-макет лініі па вытворчасці масла. Работа захавалася з савецкіх часоў. Яе выканал майстар вытворчага навучэнна са сваімі выхаванцамі на конкурс тэхнічнай творчасці. На сучасных заводах такія лініі ёсць і цяпер. Яны прадугледжаны для атрымання масла гарачым спосабам. Ён больш хуткі ў параўнанні з метадам узбівання

вяршкоў. А прадукцыя атрымліваецца якаснай, пахучай, прыемнай на смак. Устаноўку пакінулі ў музеі дзеля навучэнцаў. На базавым прадпрыемстве — Слукцкім сырааробным камбінаце, дзе яны праходзяць практыку — такой лініі няма.

Спецыяльны раздзел прысвечаны яго вялікай сыру. Тут прадстаўлены ўсе віды і групы сыроў, іх кароткая характарыстыка. Напрыклад, цікавы факт: у XVIII стагоддзі дыяметр галоўкі сыру дасягаў метра!

Гісторыя ўпакоўкі прадстаўлена рознымі яе відамі ад старажытнай амфары, разнастайных глыткаў і жбаноч да сучасных пакетаў, у тым ліку і экалагічна чыстых, якія распаўсюджваюцца на маленькія малекулы на працягу 7 дзён.

— Мы імкнёмся займацца ў музей усё, што выходзіць з унутры, — як на вытворчасці, так і ў побытавым плане, — сказала Наталля Азёрная.

Асобна прадстаўлены прадметы, з дапамогай якіх атрымлівалі малочныя прадукты нашы бабулі і дзядулі. Драўляная мас-

лабойка, сепаратар з кранам і маленькім шклянчаным акецам, каб кантраляваць, ці адцялялася малако. Маленькая драўляная скрынка для надання маслу належнай формы і адпаведнага таварнага выгляду. Пакаленне 1960-х, відаць, яшчэ памятае вялікія кардонныя скрынкі з маслам на прылаўках кран. Іх трэба было прамаркіраваць уручную з дапамогай спецыяльнага інструмента. Гэта быў даволі доўгі і нудны працэс.

Бясспрэчна, тут не маглі абысці ўвагай і выпускнікоў каледжа, якія закончылі ўстанову ў розныя гады і праявілі сябе ў справе. Хтосьці з іх працую спецыялістам, а хтосьці — кіраўніком структурнага падраздзялення, дырэктарам. Ёсць сярод былых выпускнікоў і тыя, хто вывёў прадпрыемства на высокі ўзровень.

Музею ўжо цеснавата ў адным пакоі — у запасніках сабралася шмат новых экспанатаў. Вырашаецца пытанне аб яго пашырэнні.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, г. Слукц.

Восеньскія яблыкі — восеньскія радасці

Сёлета ў садах Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Інстытут пладаводства» праходзіць вытворчую практыку студэнты Мінскага каледжа харчовай прамысловасці. Хлопцы і дзяўчаты не толькі збіраюць яблыкі, але падчас работ слухаюць карысныя факты і парады ад спецыялістаў прадпрыемства.

— Сёлета збіраць ураджай па ўсёй краіне пачалі на некалькі тыдняў раней, — дзеляцца агарары. — Зараз самая пара для восеньскіх і зімовых дароў, бо занадта хутка паспелі.

Марына БЕГУНКОВА, фота аўтара.

Аграгарадок Самахвалавічы.

■ Культурная сталіца

МАСТАЦТВА ПАД МОСТАМ

У выхадныя дні ў Магілёве прайшла фотавыстава Наталлі Самоілавай. Арт-праект «Сублімацыя» дэманстравалася публічна... пад мостам у цэнтры горада.

Наталля выбірае для сваіх выстаў незвычайныя пляцоўкі, рухаючы сваё мастацтва на вуліцы. Прычым у такіх месцах, якія раней зусім не асацыяваліся з творчасцю, хутчэй наадварот. Першы раз што ў падземным пераходзе, які цягнецца ад вандалаў, а цяпер — пляцоўка пад мостам цераз рэчку Дубравенка.

— Так, спачатку тут даволі зрабіць генеральную прыборку, — пагаджаецца фотамастачка. — Было шмат смецця, мноства пустых бутэлек, непрыемнае адчуванне грамадскай прыбыральні. Аднак парадак навяло гарадское дарожна-маставае прадпрыемства, потым за справу ўзялася наша каманда. У выніку атрымалася добрае месца для выставы і фотасесіі.

На вялікім бетонным схіле пад мостам усталювалі два дзясяткі партрэтных фотаздымкаў. На іх у асноўным жаночыя твары, вельмі розныя.

— У нас тут сублімацыя не па Фрэйду, а мастацкая, — удакладняе Наталля. — Гэта калі адзін від творчасці пераходзіць у іншы: у нашым выпадку жывапіс — у фотаработу.

Гэта сумесная праца Наталлі Самоілавай з маладой мастачкай Кацярынай Паповай. Мадэлямі сталі звычайныя магілёўскія студэнты і навучкі. Спачатку ім рабілі грым (прычым у справу ішлі не толькі фарбы, але і розны падручны матэрыял — камяні, дрот, сетка і нават злакі), а потым фатаграфавалі, ствараючы асаблівы вобраз і настрой.

Каласкі замест броваў, цёплыя фарбы, здзіўлены позірк — гэта вобраз лясной феі, дзіцяці прыроды? Марская галка на прыгожым твары — нонсэнс альбо гармонія? Хто як убачыць. Чорны грим і дрот — як сімвал сучаснасці і «хай-тэку». А побач — ружы ў вачах маскі і рознакаляровыя суценкі, як на карнавалі. Прыцягнутая да грудзей кветка — мастацкі расповед пра мяккае жаночае сэрца ў жорсткім свеце. А рознакаляровыя маскі, як у «бтмена», — можа, гэта намёк на жаночыя таямніцы?.. У кожнага глядача будзе сваё бачанне.

Вянікі сублімацыі жывапісу і фотамастацтва магілёўцам спадабаліся. Нягледзячы на халоднае і дажджлівае надвор'е, выставу пад мостам наведвалі некалькі соцень чалавек. Тым больш што з кубкам гарачага чаю яны маглі пабачыць, як у рэальным часе рытуэцкі і праводзіцца фотасесія.

Наталля і Кацярына вырашылі, што рабырства перакрыці моста, жалезныя поручні і бетонныя прыступкі, а таксама маляўніча графіцыйна палізу ствараюць ідэальны фон для мастацкіх здымкаў. Таму мадэлямі рабілі макіяж, прыгожа апраналі і фатаграфавалі літаральна на вачах глядачоў.

Адна серыя здымкаў была прысвечана Рэнаце Літвінавай і яе непаўторнаму стылю, які вельмі падабаецца фотамастачцы з Магілёва. Наталля Самоілава абяцае, што ў новым цэльным сезоне выставы ў абласным цэнтры працягнуцца — у самых яго нечаканых месцах, якія, аднак, можна напоўніць мастацтвам і культурай.

Ілона ІВАНОВА

■ Не прпусціце!

БЯСПЛАТНА ЗАКАДЗІРАВАЦА МОЖНА Ў КАСТРЫЧНІКУ

Сеансы бясплатнага кадзіравання ад алкагалізму пройдуць у Мінску з 7 па 12 кастрычніка. Аб гэтым «Звяздзе» паведамілі ў Камітэце па ахове здароўя Мінгарвыканкама.

«Каб прыняць удзел у акцыі па бясплатным кадзіраванні і «падшыўці», неабходна перш за ўсё жаданне самога чалавека пазбавіцца ад алкагольнай залежнасці, наяўнасць пашпарта, а таксама ўстрыманне ад ужывання алкаголю не менш за 10 дзён, — пракансультаваў намеснік галоўнага ўрача гарадскога клінічнага наркалагічнага дыспансера Александр Алішэвіч.

Сеансы бясплатнага кадзіравання ад алкагалізму пройдуць па вуліцы Някрасава, 22/1. Паводле слоў Аляксандра Алішэвіча, лянчэне «падшыўкай» прадугледжвае імплантацыю прэпарата «Эспераль», кадзіраванне ўяўляе сабой псіхатэрапеўтычны сеанс з элементамі ўнушэння.

Упершыню акцыя набудзе масавы характар. Летась у Мінску падчас падобнай акцыі, прымаркаванай да Сусветнага дня псіхічнага здароўя, бясплатна лянчылі ад алкагалізму толькі тых людзей, якія трапілі ў поле зроку праваахоўных органаў.

Надзея ПАЎЛАВА

■ Экаасяроддзе

АЎТАМЕСЦА ПУСТЫМ НЕ БЫВАЕ!

Асабліва калі размова ідзе пра сталічныя двары і цэнтр горада. Што тут таіць, ёсць у сутках некалькі годин, падчас якіх ухірыцца прыпаркаваць сваю машыну хадзь куды-небудзь — амаль як выйграць джекпот у латарэю. Мой бацька меў неасцрожнасць заехаць у гэты вечарам пятніцы, калі суседзі ўжо вярнуліся з працы і шчыльна паставілі свае аўтамабілі па ўсім перыметры вузенькага «хрушчоўскага» двара.

ПАРКУЕМСЯ

«ПА-РЫНАЧНАМУ!»

— Сёння толькі чвэрць аўтамашын, зарэгістраваных у сталіцы, забяспечаны парковачнымі месцамі, — гаворыць супрацоўнік праграмы па экалагічна дружалюбным ладзе жыцця Цэнтра экалагічных рашэнняў Ганна Малышкіна.

БЯСПЛАТНАЯ ПАРКОЎКА ЯК СУБСІДЫЯ

— Магчымаць бясплатна ставіць аўто на грамадскай зямлі, як гэта адбываецца цяпер у беларускай сталіцы — своеасаблівае субсідыя для аўтаўладальнікаў, — лічыць дырэктар мажсцовага фонду «Экалагічны транспарт» Джон Росмэн.

Атрымліваецца, што ў экалагічным сэнсе адзінае адзенне эканароўкі ад нелегальніка на газоне — адсутнасць адказнасці аўтаўладальніка за сапсаваную зялёную зону.

проблема з недахопам парковачных месцаў, таму ўлады заікаюцца стварэннем у сталіцы дадатковых паркоўкі. Як правіла, пры і будаўніцтве здымаецца верхні слой глебы, а тэрыторыя асфальтуецца, а гэта значыць, што зялёныя зоны станавяцца ўсё менш і менш. Яшчэ можа быць так: машыны ў двары няма дзе паркаваць, акрамя як на газоне, і з цягам часу трава на ім перастае расці. А калі так адбываецца, то гэтую тэрыторыю дазваляецца заасфальтаваць.

На думку Джона Росмэна, горад мог бы дзякуючы ўвядзенню аплаты сабраць грошы, што вучліва-дарожныя сеткі будучы эксплуатавацца больш эфектыўна, а экалагічная нагрузка на наваколле будзе зменшана. Перш

навіта выпадзе ёй карыстацца. Субсідыя, вядома, даецца альбо тым, каму трэба дапамагчы, альбо тым, хто заслужыў захаваць.

У Мінску няшмат жыхароў, што маюць машыны і пры гэтым амаль ні не карыстаюцца. Такія людзі ёсць хіба што сярод пенсіянераў, якія пару разоў на год «катаюцца» на дачу. Магчыма, крард для іх і ёсць сэнс пакінуць права бясплатна паркавацца.

Большасць жа штотдзённа ездзіць на працу і па справах,

Паркуецца ў розных месцах. Як вядома, вялікая колькасць аўто ў горадзе адмоўна адбываецца на экалагічным стане наваколля. Атрымліваецца, раз ёсць магчымаць бясплатна паставіць машыну дзе заўгодна, людзі актыўна ёй карыстаюцца, а наветра, якім мы дыхаем, становяцца ўсё горшым.

ПАДВЭЙ ЗАБУДОУШЧЫК — ЗЫРАЙ НА ГАРАЖ...

Праблема парковачных месцаў часта ўзнікае па віне забудоўшчыкаў, лічыць намеснік генеральнага дырэктара дзяржаўнага аб'яднання «Гаражы, аўтастанкі і паркоўкі» Аляксандр Ліштван.

— Па нормах паркоўкі ля жылых дамоў павінны праектавацца

з разлікам «адна машына на адну кватэру». Але паколькі зямля дарага, і за яе хочацца атрымаць максімальны прыбытак, можна сутыкнуцца з такімі сітуацыямі: ля 19-павярховага дома можна паставіць усяго шэсць машын, — расказвае Аляксандр Віктаравіч.

ЭКАПАРКОЎКА — ЗУСІМ НЕ «ЭКА»?

Колькі часу таму мінчанам ужо прапанавалі вырашыць праблему парковак «экалагічна».

— Многія аўтаўладальнікі ведаюць пра «экапаркоўкі». На

Стварэнне такіх вольных парковачных месцаў, якія робяцца па заказе і за кошт аўтаўладальніка, — справа вельмі зручная найперш таму, што ў машыны ёсць пэўнае месца, а значыць, аўтаўладальнік будзе яго прытрымлівацца.

Па яго словах, у Мінску сёння каля 800 тысяч аўтамабіляў, крху больш за 600 тысяч з якіх належаць грамадзянам. Забяспечана стаянкіма ўсяго каля 160 тысяч адзінак транспарту, і гэта з улікам платных паркінгаў. Дарчы, платныя парковак у сталіцы налічваецца 26, маецца і арганізацыя, якая выконвае функцыі парковачнай службы — гэта дзяржаўная ўстанова «Паркоўкі сталіцы». Паціху ўводзяцца і аўтаматызаваныя паркоўкі.

А што датычыць розных коштаў за стаянку аўто ў цэнтры і на ўскраінах, то такая практыка ў Мінску ёсць ужо цяпер. Для тых, хто не мае месца, каб паставіць аўтамабіль ля дома, і не жадае звяртацца да паслуг платных стаянак, ёсць варыянт набыць кватэру ў доме, дзе прадугледжаны падземны гараж. Але такое задавальненне каштуе нятанна — ад 17 да 25 тысяч долараў.

неасфальтаваную тэрыторыю ўсталёўваецца спецыяльная рашотка, крху прызнята над зямлёй. Рашотка і машыну на сабе трымае, і яны павінна не перашкаджаць расці траве, — расказвае супрацоўнік праграмы па экалагічна дружалюбным ладзе жыцця Цэнтра экалагічных рашэнняў Ганна Малышкіна.

Выворцы, калі прапановуюць свой тавар, распавядаюць пра яго найлепшыя якасці. Першае, не патрэбна распрацоўка практа: усталяваць эканароўку можна практычна на любых месцах у двары, па-другое, такая паркоўка нібыта не шкодзіць грунту і траве.

Па словах Ганны Малышкінай, ва ўмовах нашай краіны гэта не вельмі падыходзячы варыянт. Даджы і снег размываюць грунт, і ў выніку рашотка не вытрымлівае вагу машыны і прасядае, літаральна «ўціскаецца» ў зямлю. Да таго ж па нашых дарогах, здараецца, ездзяць не

самыя новыя аўтамабілі, з якіх паліва часам працякае на зямлю і забруджвае глебу. Такія прыклады можна бачыць у многіх мінскіх дварах. Атрымліваецца, што ў экалагічным сэнсе адзінае адзенне эканароўкі ад нелегальніка на газоне — адсутнасць адказнасці аўтаўладальніка за сапсаваную зялёную зону. Слова «экапаркоўка» зусім не адпавядае сутнасці.

На гэты конт намеснік дырэктара ЖЭУ Савецкага раёна Г. Мінска Аля Іжэўская адказвае наступнае:

— У 2011 годзе гарадскімі ўладамі сапраўды было прапанавана размяшчаць на адкрытых дваровых пляцоўках часовае парковачныя месцы (гэта не эканароўкі, бо для іх абсталявання сапраўды патрабуецца спецыяльная служба), у нас для гэтых мэтаў выкарыстоўваецца поліпрапіленавае пакрыццё. Калі жыхары дамоў займаюць сваімі машынамі «зялёную тэрыторыю», мы стараемся ўсімі сіламі з гэтым змагацца. Супрацоўнікі ЖЭУ альбо самі складаюць пратаколы, альбо перадаюць фота машыны ў Дзяржаўтаспекцыю. Але многія аўтаўладальнікі вымушаны парушаць правілы паркоўкі, бо ля дамоў старой забудовы маленькія двары і вузкія праезды.

Стварэнне такіх вольных парковачных месцаў, якія робяцца па заказе і за кошт аўтаўладальніка, — справа вельмі зручная найперш таму, што ў машыны ёсць пэўнае месца, а значыць, аўтаўладальнік будзе яго прытрымлівацца, і не паставіць сваю машыну так, каб перашкаджаць праяздзіць іншым. У Савецкім раёне сталіцы дзякуючы поліпрапіленавым плітам з'явілася каля 300 дадатковых парковачных месцаў. Але, па словах Алы Іжэўскай, вырашыць «парковачную» праблему горада за кошт двароў проста немагчыма. Застаецца толькі здагадацца, ці прыйдзецца даспадобы ў сталіцы ідэя паўсюднай платнай паркоўкі.

Ганна ГАРУСЦОВІЧ

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Открытого акционерного общества «Борисовское предприятие музыкальных инструментов» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже имущества (в комплексе) в составе:

Table with 4 columns: №, наименование, общ. пл. кв. м, инв. №. Lists various items for auction including equipment, vehicles, and land.

А также: труба дымовая, ворота механизированные, ограждение, дороги асфальтированные, проезды и площадки, сети водопровода, сети канализации, электросети, электроосвещение хозяйства, хозяйство муззюмо.

Логойский районный исполнительный комитет СООБЩАЕТ о проведении 25 октября 2013 года ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ в частную собственность для строительства магазина, для строительства индивидуальных жилых домов и аукциона на право заключения договоров аренды на земельные участки.

Table with 6 columns: Номер лота, Адрес земельного участка, Площадь, Инженерная и инфраструктурная информация, Начальная цена, Цена по результатам аукциона. Lists multiple lots for land auctions.

Задаток (10% от начальной цены) перечисляется на расчетный счет № 3641061100212 в ЦБУ № 611 филиала № 500 — Минское управление ОАО «АСБ Беларусбанк», код 601, г. Г. Логойск, пл. Советская, д. 15 (каб. 114). Последний день приема заявок 22 октября 2013 года до 17.00.

Извещение о проведении аукциона Жарский сельский исполнительный комитет Ушачского района Витебской области ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН по продаже земельного участка для строительства и обслуживания жилого дома гражданам Республики Беларусь, расположенного на территории сельсовета

Table with 6 columns: № лота, Адрес земельного участка, Площадь, Наличие инженерных сетей, Расходы по подготовке документации, Начальная цена, Задаток. Lists two lots for land auction.

Задаток перечисляется на р/с 3641328040935 в ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Полоцк, код 150801648, УНП 300007203, ОКПО 28677767, код платежа 04901 Жарский сельисполком. Аукцион состоится 28.10.2013 г., начало в 12.00 по адресу: д. Жары, ул. Центральная, 18 (здание сельисполкома) Ушачского района Витебской области.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ об объектах жилищных домов в микрорайоне Каменная Горка-2 со встроенно-пристроенными помещениями в границах ул. Проектируемой № 6 и ул. Колесникова.

Жилой дом № 43 по генплану ДОЛЕВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО НА КОММЕРЧЕСКОЙ ОСНОВЕ ИНФОРМАЦИЯ О ЗАСТРОЙЩИКЕ: Общество с ограниченной ответственностью «ИНТЕХНОСТРОЙ».

Table with 5 columns: тип квартиры, площадь по СНБ (м.кв.), стоимость 1 кв.м., цена объекта долевого строительства, количество квартир. Lists apartment types and prices.

Цена объекта долевого строительства может быть изменена Застройщиком в одностороннем порядке в случаях изменения законодательства об уплате косвенных налогов, изменения статистических индексов стоимости строительства.

РЭЛИГИЙНАЯ СЛУЖБЫ — У АСОБНЫХ ПАКОЯХ З ЗАХАВАННЯ ПАЖАРНАЙ БЯСПЕКИ

Мінскае абласное ўпраўленне МНС прапануе стварыць у дамах-інтэрнатах і ўстановах аховы здароўя з кругласутачным знаходжаннем там людзей пакоі для правядзення рэлігійных службаў — у асобных будынках з забеспячэннем патрабаванняў пажарнай бяспекі.

Падчас праведзенага работнікаў ўпраўлення маніторынгу дамоў з кругласутачным знаходжаннем састарэлых жыхароў былі выяўлены парашэнні правілаў пажарнай бяспекі пры арганізацыі абслугоўвання, а менавіта выкарыстанне крыніц адкрытага агню падчас богаслужэнняў, што можа стаць прычынай узнікнення пажару.

Напрыклад, ахварамі жудаснага пажару ў пасёлку Раменскі Маскоўскай вобласці сталі супра-

цоўнікі і пацыенты псіханэўралгічнай клінікі № 14 — усяго 38 чалавек. Выратавацца ўдалося толькі аднаму пацыенту і двум супрацоўнікам клінікі. Калі а палове трацій гадзіны ночы здарылася бяда, з-за адпаведных мер бяспекі ў бальніцы (замкнутых дзвярэй медустановаў і металічных кратаў на вокнах) тыя, хто знаходзіўся ўнутры, не змоглі самастойна выйсці...

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Пад кантролем

Считать недействительными страховые полисы ЗАО «СК «Белросстрах»: — добровольное страхование от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу (2РН, 2ПТ) серия БИ №№ 1051864, 1051867, 1051879, 1051880, 1079810, 0953193, 0953194, 0953199, 0961719, 1002058, 1002060, 1018503, 1018505, 1032062, 1032063, 1032068, 1032069, 1032083, 1032084, 1032085, 1042271, 1074529, 1074532, 1083581, 1086074, 1086075, 1086076, 1086171, 1086172, 1086197, 1116958, 1099254, 1099261, 1099334, 1103877, 1103893, 1103921, 1103922, 1106201, 1106232, 1106283, 1106284, 1106844, 1108071, 1108076, 1108097, 1116958, 1118981, 1118982, 1118983, 1130909, 1130910, 1130936, 1130937, 1140253, 1140954, 1140955, 1144807, 0809323, 0888328, 1041210, 1041211, 1031073-1031090, 1083785, 0778668, 0789841, 1049575, 1049576, 1019369, 1121715, 1121718

«БЕЛАРУСБАНК» Открытое акционерное общество «Акционерный сберегательный банк «Беларусбанк» СООБЩАЕТ о проведении 9 октября 2013 года 80-го тиража ВЫИГРЫШНОЙ по выигрышным вкладам в белорусских рублях в филиале №510 ОАО «АСБ Беларусбанк» по адресу: г. Минск, ул. Куйбышева, 18 (комн. 302 а). Начало тиража в 11.00. Телефон для справок: 147 Контакт-центр.

Информация о процентах, выплаченных по различным видам вкладов, депозитов в течение последнего финансового года с разбивкой по месяцам размещена на сайте www.belarusbank.by. Утеренные страховые полисы СООО «Белкопстрах» по добровольному страхованию от несчастных случаев на время поездки за границу формы 2РН, 2ПТ серии БМ № № 0493020, 0535193, 0523525—0523525, 0536293, 0624491, 0282323—0282330; по обязательному страхованию гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории РБ серии ВР №№ 0638471—0638472 считать недействительными.

